

EIS SPROOCH

erausgi vun der Actioun Lëtzebuergesch

Nr. 8 / Nei Folleg / XVI. Jor / 1977 / Präis 150 F.

Wat dran as:

	D'Graf vum M. Rodange (Foto 2. Deckelsäit)	
Heng Rinnen:	150 Jor Michel Rodange	1
René Kartheiser:	D'Dëschtel Den Doud vum Papp Enn Wanter	2
Jean Milmeister:	Engem Zaldot zweet Klass séng Erliednisser bei der Arméi	3
hr:	Elian	13
Jos Berrens:	Panoptikum E Stroossemeedchen	13
S.:	Daul a Préizerdauler Hiirdeowend	14 15
Emil Kolber:	D'Geschicht vun der Méck	15
Pir Kremer:	Bëschidyll	15
Franz Schwab:	Brudderschaaften am Herzogtum Lëtzebuerg	16
Will Reuland:	D'Hemecht	21
Klose Flëpp:	Wéi mer ons esou (ver)nennen	23
Heng Klees:	As dat nach dran?	24
Jean Haan:	Kauzeg Mënschen III	25
W.:	Vum Paschtouer Dupont	27
	Fir déi kleng Leit:	
Ry Boissaux:	Wofir nach nët ganz fléck Märelen hiirt Nascht virun der Zäit verloossen	29
Pauline Schroeder:	Dem Patrick séng Spichten	30
***:	Notizen	32
***:	6. Generalversammlong vun der A.L.	33
hr:	Virun 100 Jor	34
***:	Statistesches	35
***:	Lëtzebuergesch Schrëften op de Klacken	37
hr:	Nei Bicher	38
hr:	Virun 150 Jor	40
***:	Theaterstécker II	41
N.S.:	Feldzëtären	47

D'Gräf
vum Michel Rodange
um Nekloskiirfecht,
Lëtzebuerg

150 Jor Michel Rodange

Den 3. Januar 1977 huet et sech fir d'150. Mol bejäert, datt de Michel Rodange, den Nannetts Méchel, zu Waldbëlleg op d'Welt komm as.

Hien as den 3. Januar 1827 wuerden, wéi d'Leit fréier fir gebuer gesot hun, an de 27. August 1876 a Clause gestuerwen.

Säin 150. Gebuertsdag wollt d'Actioun Lëtzebuergesch nët vergoë loossen, ouni deen Dag iwwer dat Dagdeeglecht ze stellen an erauszehiewen.

Ëm dräi Auer nomëttes goufe Blummen op säi Graf geluegt, vun der Actioun Lëtzebuergesch, déi vertrauede war duurch d'Häre Lex Roth, Heng Rinnen, René Faber; vum Volleksbildungsveräin Déifferdang, vertrauede vun den Häre Cornel Meder an Ignace Pépin, vun der Gemeng a Stad Lëtzebuerger, vertrauede vun der Joffer Colette Flesch, Buurgemeeschtesch an dem Här Leo Bollendorf, Schäffen, vun der Gemeng Waldbëlleg vertrauede vum Här Eduar Lies, Buurgermeeschter.

Ëm 5 Auer as d'Ausstellung iwwer de M. Rodange am Mansfeld-Sall vun der Nationalbibliothék opgemaacht gin, déi vum Lycée Michel Rodange, un der Spëtzt den äerdeggen Direkter Pierre Goedert, an der Hëllef vun der Nationalbibliothék organiséiert gouf. Den Här Goedert huet a sénger Ried

de Wee vum Dichter a séngem grouse Wierk, dem Renert, gezeecht an den Här Robert Krieps, Minister vun der Éducatioun an de Kulturelle Saachen wouss a sénger Usprooch léif Wierder fir d'Lëtzebuergesch a fir de Mann vum Renert ze fannen. De Buurgermeeschter vu Waldbëlleg, den Här Lies, seet a sénger Usprooch, datt den Nannetts Méchel a sénger Gemeng glat a guer nët vergiess wir, a si do den 3. Juli hiren Erënnerongsdag hätten.

Zu Wolz plangen se un engem Monument, dat no bei d'Plaz soll stoë kommen, wou de Rodange »säi Renert schruff«. A wann et méiglech as, soll an de Wëlzer Festspiller »Dem Grof Sigfrid séng Goldkummer« opgeféiert gin. Béides awer wuel eréischt d'nächst Joër, 1978.

As et néideg elo ze soen, datt déi vill Eier laang ze spéit kënn, drun z'erënneren, datt säi Wierk zu sénge Liefzäiten erofgerappt gouf an den Dichter widder Unerkennung nach Respekt fond hat?

Et as der Welt Laf, datt séng Bescht eréischt hanne no, wa se doud sin, ze Wuert kommen. E schwaachen, aremséilegen Trouscht. Mä, an dofir as de M. Rodange haut méi liegweg wéi emol eng Kéier.

H. Rinnen

D'Welt as e Sak voll Kriibsen,
wou een deen aner zwéckt;
di iewescht gi gejuppelt,
déi ënnescht gin zerdréckt.

D'Dëschtel

De Rack zerfatzt, de Kapp gebéckt,
verschimt hannert en Trausch gedréckt,
sou steet eng Dëschtel do am Hank,
- - - ech menge ganz si as vill krank . . .

Den Doud vum Papp

Ëmmer méi lues as den Otem gaang;
ëmmer manner héich huet sech d'Broscht
gehuewen —
Vun Zäit zu Zäit as de Kapp no lénks oder
no riets gefall;
eng Sträif Spaut as aus dem hallef-affene
Mond iwwert de Kënn op d'Kappkësse ge-
rutscht;
vun den Aen huet een nëmme méi dat
Wäisst gesin;
d'Hoër um Kapp ware plätschnaass;
de Baart stung gro a struppeg op de Baken.
— — —

Dobausse war den Himmel hell-blo;
op enger Dänn huet e Poufank säi Liddche
gesongen;
et huet een héieren, datt hien näischt, awer
och guer näischt um Liewen auszesetzen hat.
— — —
Am Zëmmer war et roueg . . .

Enn Wanter

René Kartheiser

Am Rambli nieft der Eisebunn
do läit nach Schnéi téschent den Hecken;
a laanscht der Uelzecht do stin d'Beem
di plakeg Ascht an d'Lut ze strecken.

En Hues dee sëtzt nieft engem Hiwwel
an dreemt vun engem Stéck voll Kléi;
a lues aus engem Wolléckskniwwel
fällt op d'Gewan nees frësche Schnéi.

De Wanter stäipt sech nach eng Grimmel
a séngt säi Lidd mat heesser Stëmm;
eng Kréi déi tiirkelt duerch den Himmel
a jäizt ganz haart: „Déng Zäit as em!“

Engem Zaldot zweet Klass séng Erlebnisser bei der Arméi

„Mir hu keng Battaljounen
An nëmmen dräi Kanounen:
Zwou schéissen op de Kinneksdag
An hu kee Mënsch nach dout gemaach;
Déi drëtt dervun déi rascht,
Well s'as scho laang gebascht.“

(Michel Lentz)

Un dem Michel Lentz säi Gedicht »Ons Arméi« hun ech missen denken, wéi ech an d'Stad bei d'Compagnie EMA komm sin an op der Dir vum Compagniechef séngem Bureau gelies hun: »Compagnie EMA, Section Aviation Légère«. Eis Nokrichsarméi hat dräi Batteljounen, zwee Infanterie an een Artillerie-Batteljoun. D'Artillerie-Batteljoun, dat d'Traditioun vum der Lëtzebuerger Halwer Batterie vum 1842 an vum der »Luxembourg Battery« vum 1944 weider gefouert huet, hat méi wéi 3 Kanounen. Et hat 24 Kanounen an dräi Fliger, déi d'Sektion »Aviation Légère« vum der Lëtzebuerger Arméi waren. Dës dräi »Piper« hun un déi dräi Kanoune vum der Halwer Batterie vum Kontingent aus dem Michel Lentz sénger Zäit erënnert. Se hun un de Manéiver vum Lëtzebuerger GTR (Groupement Tactique Régimentaire) deelgeholl an een dervun as bei engem Manéiver zu Elsenborn erofgefall, déi aner gouwe bei der Liquidatioun vum der Arméi verkaaft. Wéi ech Sekretär bei der Compagnie EMA an der Sektion »Aviation Légère« gouf, hat ech d'Musterung op der Cap an d'Spuntenzäit zu Dikrech hanneru mer.

D'Musterung war zimlech langweilig. Mir souzen dräi Deg laang op eisem Zëmmer a vun Zäit zu Zäit as een äis ruffe komm, fir äis an e grouse Sall ze féieren. Do hu mer missen Teste maachen. E Gradéierten (deemools hun ech mech nach nët mat de »Sprenzen« oder Wénkelen an de Stärren auskennt, an ech wosst nët iër et e Sergeant, e Lieutenant oder e Colonel wir) huet äis auserneegeleugt, dass se äis mat denen Testen durchliichte kënten, wéi en Dokter mat

séngem Röntgenapparat. „Wann Der dës Testen ausgefëllt hut, sid Der durchliicht“, sot en, „da kenne mer Iech, da wësse mer wat Der vun der Arméi denkt.“

Am Hierscht gouf ech mat iwert honnert anere »Spunten« agezun. Mir si mat Camiõnen op den Härebiërg gefouert gin, an do gouwe mer agekleet. Mir hun eist Zivilzei an eng Wallis gepaakt, d'Adress vun eisen Elteren drop geschriwen a mir hun et ofgin. Eis Kleder gouwen heem geschéckt, fir dass keen an Zivilzei »iwwer d'Mauer« kënn goen. Du krute mer e ganze Plonner Geschir: e Battledress, en Drillech, e Stollhelm, e Plastikhelm, geneelte Schong, Bottinnen, Getten, e Koppel, en Tarnfilet, eng Musette, e Marinesak, e Broutsak, Ënnerwäsch, Iessgeschir an eng Gasmask. Wéi mer eis Uniform an eisen Drillech uprobéiert hun, hu mer misse laachen: déi eng koumen iwerhaupt nët an hiirt Gezei, déi aner sin dra geschwommen oder haten d'Waasser am Keller wéi de Charlie Chaplin. Du hu mer ugefaangen ze wiesslen an ze kopple bis jiddereen eng Uniform hat, déi em engermoosse gaangen as.

Mir koumen op eist Zëmmer a mir krute gewisen ewéi d'Bett gemaach géif an de Spind agraumt. Deen aneren Dag gung den Zodi un, e Sergeant koum an d'Dir an huet gebrellt: „A fënnf Minutte Rassemblement an der Tenue de campagne!“ Mir hun den Drillech, d'Bottinnen an dat anert Geschir erbäigesicht, dat zu der Tenue de campagne gehéiert huet, a wéi mer nach am Gaang waren d'Stréckele vun de Bottinnen ze knieden, as enne schon d'Päif gaangen. Mir sin d'Trap ofgewetzt, dass der e puer bal d'Rad geschéift hun, an enne stung de Sergeant d'Fauscht ze hiewen an huet geruff: „Rassemblement . . . hei!“ Mir hun eis a Rei a Glidd gestallt sou gutt et gung. Ma du huet de Sergeant ugefaangen ze birelen: „Dir Réffbéck! Dir Mëschtkäfer! Dir Wuerzelneger! Dir Waldheiniën! A wat as dat do fir e Mësch? As dat e Rassemble-

ment? Dat huet jo e Joër gedauert! Wif erëm op äert Zëmmer a maacht dass et dës Kéier méi séier geet, well déi dräi lescht schreiwen ech op fir den Owend Corvée ze maachen!" Mir sin erëm op eist Zëmmer gaangen a wéi gläich drop d'Päif gaangen as, si mer mat honnert à l'heure d'Trap of geditzt, fir keng Corvée ze kréien. Ma de Sergeant war nach nët zefridden a mir hun de Rassemblement nach dräimol misse maachen, iért en sech gin huet. Mir hu gemengt lo wir et gutt, ma du gung de Fuesbal eréischt richtig un: bal hu mer dës Tenue missen undin, bal déi, bal mam Béret, bal mam Helm... Owes si mer wéi doud an d'Bett gefall an hu geschlof.

Ma deen aneren Dag gung et weider mat Drill, Instruktioun an Exercicen. Mir hu geléiert marjhéiren an de Sergeant huet gebrellt: „Setzt se op, déi kleng facheg Féiss, dass et Musek gët: gauche, droite, ouch, att, ouch, att...!" Well ech nët gewinnt war mat héije Schung dohir ze lafen hun ech op eemol ghippt. Ech sin an d'Infirmérie bei den Dokter gaangen an dee sot, ech hätt eng Tendinite. En huet mer e Certificat geschriwen, dass ech nët kënnt an héije Schung marjhéiren an du hun ech misst an de Molière matwetzen.

An der Instruktioun hu mer Hefter voll geschriwen iwer Graden, Taktik, éischt Hëllef an ABC-Waffen. ABC-Waffen si keng Bläistëfter a Fiedere fir d'ABC ze léieren, wéi lo muencheree kënnt mengen, ma Atom, Bakteriologesch a Chemesch Waffen. Duer no gouf en Examen ofgehalen an déi, déi durchgefall sin, koumen an de Corvées-Peloton.

Mir sin och op de »Botterweck« an op »d'Assaultbunn« gaangen. Um »Botterweck« hu mer missen iwer de Bucdem kräichen a »robben«. Wéi mer eng Kéier moies fréi duerch héije, naasse Kléi gekroch sin, ware mer plätschnaass an owes hat ech den Houscht a Féiwer. Deen aneren Dag sin ech

an d'Infirmérie gaangen an ech sot, ech hätt Féiwer. De jonge Reserve-Dokter sot, ech géif mech nëmme maachen, wéi wann ech krank wir, an ech wir e Simulant, ech sollt roueg erëm hannescht goen. Owes hun d'Zänn mer op enee geklabbert an an der Nuecht war ech stierweskrank. Deen anere Muergen sin ech erëm an d'Infirmérie gaangen an du huet den Dr. Bonert mech ënnersicht a gesot, ech hätt eng Bronchite an ech misst huerteg an d'Bett. No enger Woch war ech erëm op de Been an du si mer op de »Botterweck« Schützegrif maache gaangen.

De Sergeant huet äis a Gruppe vun zwéin opgedeelt a gesot, mir sollten äis eng Plaz siche fir eng »Tranchée« ze gruewen. No enger Stonn géif hie kontrolléieren, wien hee géif gesinn, well en sech nët déif genuch agegruewen hätt. „Mäi léiwe Jong," sot de Jojo, mat deem ech am Grupp war, „ech menge mir hu besser äis sou wäit wéi méiglech ze verdrécken!" — „Do hannen as eng Dänn", sot ech, „looss mer eise Schützegruef derhanner maachen!" Wéi mer bei d'Dänn koumen, hu mer gesin, dass schon e Schützegruef ënnert der Dänn war. Mir hun eis dra geluegt a gewaart. No enger Stonn huet den Ënneroffizier gepaff well den Exercice eriwir war. Mir sin aus eisem Lach erausgekroch a mir gouwe gelueft well mir äis am bëschte »camoufléiert« hätten.

Am Oktober war eis Instruktioun am »CIA-C Base« fäerdeg. (Den CIA as nët »d'Central Intelligence Agency«, den amerikanesche Geheimdengscht, ma den »Centre d'Instruction de l'Armée«). Mir gouwen du an »d'Compagnie de Garnison de Luxembourg-Ville« versat, déi och »Cie EMA« (*Etat-Major de l'Armée*) genannt gouf. Ech war frou wéi de Fränz, de Jhos an de Jojo mat mir an d'Stad koumen. De Fränz gouf »Serveur« am Ënneroffiziesch Mess, de Jhos gouf »Planton«, de Jojo an ech si Sekretär gin. De Jojo kouw an de »Service du Personnel« an ech, wéi gesot, an d'Compagnie EMA. Eise Büro war um

éischte Stak vun dem Niewegebai, dat haut ofgerass as, an en hat dräi Zëmmeren: an dem éischte souze mer zu zwee Sekretären, an dem zwete souz den Adjutant an an dem drëtten de Compagniechef.

Um Compagniesbüro as d'Zäit eis sele laang gin. Moies hun ech den »OJ« (Ordre Journalier) geschriwwen an ofzëie gelooss. Mat deem Koup Blieder sin ech an den Etat-Major gaang vu Büro zu Büro. Déi éischt Deg hun ech mech kammëss an de garde-à-vous gepucht a gesot: „Ech melle mech!“ Ma an dene meeschte Büroë vum Etat-Major as et jovial hirgaangen an ech hat geschwënn eraus, dass et och géif duergoen, wann ee géif uschloen a frëndlech »Bonjour« soen. Am G-2 awer, »Bureau de renseignements« waren se extra kammëss an ech hat bal Deg kritt, well ech mech nët mat

dem néidegen Zeremoniell gemellt hat. Sou hun ech all Muerge mäin Tour duerch d'Kasär gemaach: an den Etat-Major, an de »Service du Personnel«, bei d'Intendance, an d'Kantine, an de Mess, an d'Kichen, an d'Infirmierie, bei den Transport a fir d'lescht bei den »Centre des Messages«. Do war et »Top secret« an 't huet ee missen eng extra Kaart hu fir anzekommen. Do stung den Telex op deem d'Noriichte vun der NATO ukomm sin. Et huet ee geschellt, 't gouf een agelooss an se hun erëm gläich hannendrun zougespaart. Da konnt een sech och emol e puer Minutte sëtzen, fir mat de Kamerode vun den Transmissiounen ze poteren.

Mëttes hu mer de »Courier« fäerdeg gemaach oder Permissiounskaarte geschriwwen. Do huet ee missen oppasse wéi e Spëtzbouf, well et gouf Permissiounen vu 18.30 bis 22.00 Auer, vun 17.00 bis 23.30 Auer samschdes, vun 8.45 bis 23.30 Auer sonndes a Spezialpermissiounen fir bestueten Zaldoten, déi hiren »ehelichen Pflichten« hu misse nokommen. Eng Kéier hat ech e Koup vu Permissiounskaarte fir samschdes ze schreiwen. Well ech mech geflass hun, hat ech engem Zaldot bis halwer zwielf geschriwwen aplaz bis zéng. Du krut ech eng »Consigne« vum Capitaine: „Well deen Zaldot do ze laang dobausse war, bleift Där a sénger Plaz haut den owend heibannen!“

D'Arméireglement huet 7 Strofe vun de Mannschafte virgesin: 1. Einfachen Arrest, 2. Strofexerzëiren (exercices de punition), 3. Stadarrest, 4. Kasärenarrest (Consigne), 5. »Arrêts simples«, 6. »Arrêts de rigueur«, 7. »Arrêts forcés«.

Fir déi dräi lescht Strofe koum een an de »Bing«. D'Stofexerzëire konnt bis zu zwou Stonnen dauren, et gouf zwou Varianten: »Tenue de campagne« a »Corvée supplémentaire«. Déi, déi eng »Tenue de campagne« erwëscht haten, hun sech missen owes um 8 Auer beim Ënneroffizéier vum Déngscht mellen. Hien huet ënnersicht, iër

Silhuett geschnidde vum Harry Nolden

se hiirt ganz Equipment bei sech haten, iër et an Uerdnong wir. Ech hu gesi wéi en Zaldot am Drillech a mat dem Tornëschter um Bockel ronderëm d’Kasär gewetzt as bis 9 Auer. Déi, déi eng extra Corvée kruten, hun sech missen um halwer aacht an der Corvéestenuë beim Ënneroffizier vum Dénsgcht melle fir wéinegstens eng Stonn laang Corvée ze maachen.

D’Corvée war eng vun dene schlechte Säite vum Zaldoteliewen. Wann ee Corvée hat, huet ee misse Grompre schielen, d’Kiche wäschen, den Haff kieren oder d’Cabineë botzen. Wa mer dann d’Flemm haten huet op eemol d’ganz Corvéeséquipe op d’Weis vun den »Nordseewellen« gesongen:

„Eis as alles, alles sch . . . egal
ob mer Grompre schielen oder Corvée
man !“

Eng Kéier hu mer bei der Corvée missen d’Gewierer vun den Ënneroffizier botzen, déi moies an de Reckendall schéisse waren. Den Ënneroffizier vum Dénsgcht huet eis sonndesmëttes d’Gewierer bruecht a gesot: „Lo hëlt jiddfereen e Gewier, en hëlt d’Schlass erof, e schëtt Ueleg an de Laf an en zitt de Flanel derduerch bis de Laf propper as !“ Déi meescht hu vill Ueleg dra geschott an du haten se eng Stonn laang Aarbecht fir de Laf erëm propper ze kréien. Ech hu keen Ueleg dra geschott an de Flanel dräimol duerch den dréchene Laf gezun. Herno huet den Ënneroffizier mech gelueft, well de Laf vu méngem Gewier am propperste wir. Wann en et gewosst hätt !

Wéi mer Corvée haten, hu mer och eng Kéier missen an de Reckendall op d’Schéiss mam Iesse fueren. Mir hun dräi »Container« Ierzebulli an en F3 gelueden a mir si lassgefuer. Am Reckendall hu mer den Ierzebulli ausgedeelt. Vun denen dräi »Container« gouf een eidel, ee war ugefaangen an ee war nach voll. Mir sin an d’Kichen zrëckkomm a mir hu gesot: „Dëse »Container« war nach nët op, en as nach voll“ —

„T as egal, tippt en aus fir d’Schwéngsfriesen !“ Et huet eis leed gedoen a mir hun alt d’Mettwuersch eraufgefescht, ma wéi jiddfereen der zwou giess hat, hatc mer genuch a mir hun de Rescht bei d’Schwéngsfriesse getippt.

Mir hu 15 Frang den Dag verdéngt als Zaldot 2. Klass. Wéi ech am Wanter owes zrëck an d’Kasär gefuer sin, war ech hallef erkaalt iër ech an der Kasär war. Du hun ech nach séier e Vermouth gedronk iër ech duerch d’Portal gaange sin. En huet 15 Frang kascht. Ech hu 15 eenzel Frangen dohi gezielt a gesot: „Dat as mäi Verdéngscht vum ganzen Dag vun haut!“

Owes si mer an d’Kantin eng Cola oder en Humpen drénke gaangen. Als Sekretär hu mer äis d’Fräibilljée vun de Kinosreklammen erofgeschnidden, déi mer an der Kasär opgehaangen hun, a mir konnten dann domat fir näischt an den Cinema goën.

Mir sin och alt op de Bal gaangen, ma um halwer eng hu mer missen dobanne sin a mir hu scho missen heemgoen, wann et grad eréischt ugefaangen huet flott ze gin. Wann dann den Appell eriwer war, sin se erëm heemlech iwer d’Mauer geklommen an hanescht op de Bal gaangen. Dat as hei an do gutt ausgaangen, ma dacks och schlecht.

Zu Dikrech war e bestueten Zaldot iwer d’Mauer gaangen, ma wéi en op deer aner Sait wollt erof sprangen, as e mam Brautrank um pickegen Drot hänke bliwwen an huet sech de Fanger ausgerappt. En huet näischt gesot fir sech nët ze verrodan an as sech erëm hannescht an d’Bett leë gaangen. Moies war e vun sech an en hat esou vill Blut verluer, dass er bal gestuerwe wir.

Zu Walfer sin ech nuets op der Kiirmes erwächt, a wéi ech ronderëm mech gekuckt hun, louge mer nëmme méi zu zwéin am Zëmmer: de Charel an ech, déi aner waren erëm hannescht op d’Kiirmes. T wir jo nach alles gutt ausgaangen, wann den décke Pir nët op eemol déi verréckt Iddi kritt hätt,

dem Adjutant säi Meedche froen ze goe fir ze danzen. Den Adjutant hat de Pir um Napp well en der schon e ganze Koup gesticht hat, an dofir huet en deen anere Muerge nogefrot, iër de Pir och eng Permissioun gehat hätt. A well de Pir keng hat, stung e gläich drop um »Rapport«.

An der Stad war et nët esou liicht iwer d'Mauer ze goen, well do owes déi grouss stolen Dir ënnen an deem ale Gebai, an deem haut de Staatsarchiv as, zougespaart gouf. Mir lougen uewen zou 45 Mann an dene grouss verwëllefte Zëmmer, an denen et moies gefacht huet, dass een zréckgaangen as, wann ee vu baussen erakoum. Am Wanter war d'Heizung routgliddeg, dass een se nët upake konnt, ma moies war d'Waasser, dat de Jhämp a sénger Gamell hat, fir d'Box ze strecken, haart gefruer.

E ganz Kingen huet probéiert fir laanscht de Kullang an de Gronn erof ze klammen, ma en as ausgerutscht a koum schwéier verwonnt an d'Spidol. Vun eisem Zëmmer aus huet ee riicht erof op d'Bréck am Gronn gesin, an all Kéier wann der entlooss gi sin, hun se hire Spind geraumt a Rolle Kabineespobeier a faul Orangen erof an de Gronn gepucht. Eng Kéier awer haten der zwéin iwerdriwen. De Jauka an de Buddy haten d'Halschecht gefeiert. Jiddfer Zaldot hat e Kalenner op deem e mat engem roude Stéft all Dag deen erëm wor ausgestrach huet. Wann d'Halschecht vun den Deg erëm war, as dat gefeiert gi mat de Kollegen, déi grad csou vill Deg erof haten. Wéi mir d'Halschecht erof haten hu mer an de Kaffeën ëm de Fëschmaart gefeiert, jiddferen huet eng Tournée gin a jiddferen eppes aneshtes: deen ee Béier, deen anere Wäin, en anere Whisky, en anere Cognac oder Tango (Cola mat Cognac). A wéi mer heem gungen, war et äis zimlech schlecht vun deem villen durcherneen. Eis Better stungen zu zwee iwereneen: ech hun uewe geschlof an de »Boop« ënnen. Wéi mer am Bett lougen, huet de Plafong ugefaangen ze dréinen an de »Boop« huet mam Fouss en-

nert d'Bett gerannt a geruff: „Hee Jhang! Gëf mer mol séier mäin Helm vum Spind.“ Ech hun em e gereecht an du as d'Essen em aus dem Gesiicht gefall.

De Jauka an de Buddy haten, wéi gesot, och d'Halschecht gefeiert a sech e puer Fläusche Béier mat heem brucht. Se hun de Béier am Bett geschluppt an d'eidel Fläuschen an de Gronn geworf. Géint dräi Auer gouf ech op cemol gerëselt an 't huet em mer mat der Täscheluucht an d'Gesicht gliicht. Ech sin an d'héi Luucht gefuer. „Wat as dat mat dene Béierfläuschen?“ — „Wéi? Wat fir Béierfläuschen? Wat as domat?“ hun ech gefrot an den Offizier vum Déngscht an e Polizist mat verwonnerten Aen ugestuerkt. „'t sin hënt Fläsche vun hei op e stationéierten Auto geworf gin an 't as eng Téitsch am Daach.“ Wéi se weider gaange sin hun ech erëm un dem Jauka an dem Buddy hir Béierfläsche geduecht. 't as awer nët erauskom, wien d'Béierfläuschen an de Gronn gehäit hat an deen anere Muergen huet de Compagniechef dekretéiert, d'ganz Compagnie krit owes den Ausgang gespaart, wann déi Schëlleg sech nët bis 6 Auer gemellt hätten. Kuerz drop koum de Constant, e schmirege Paltongszéier, op de Büro a sot: „Ech wollt dem Capitaine matdelen, wien d'Fläuschen an de Gronn geworf huet.“ — „De Capitaine as elo nët do, da komm de Mëtteg erëm!“ hun ech em geäntwert an an der Mëttesstonn hun ech mer de Jauka an de Buddy gepléckt an zu hinne gesot: „Jongen, passt op, 't wëllt een dem Capitaine soen, wien d'Fläuschen an de Gronn geworf huet. Ech mengen dir kéimt besser ewech, wann der Iech selwer mellet!“ Mëttes um zwou Auer stungen de Jauka an de Buddy um Compagniesbüro fir sech fräiwëlleg ze mellen.

Vill Spunnes hate mer mat dem Joseph, engem Bréisseler, dee kee Wuert Lëtzebuerger verstanen huet, awer d'Lëtzebuerger Nationalitéit hat, well säi Papp Lëtzebuerger war. Moies beim Appell hu mer missen

ofzielen. Jiddfereen huet eng Zuel misse soen: eent, zwee, dräi... Wann se da bei de Joseph komm sin housch et op eemol: eenanzwanzeg, zweeanzwanzeg, quatre-vingts-deux..." Dann as den Offizéier vum Déngscht an d'Luucht gaange wéi wann eng Harespel e gepickt hätt, ma de Joseph sot mat sénger onschëllegster Minn: „Excusez mon Capitaine, je ne parle pas le luxembourgeois!" Wann een awer gesot huet: „Joseph 't gët Pai!", dann huet en et wuel verstanen an as séier op de Büro gewetzt. De Joseph war ëmmer e bësse Folklore an as nët fir voll geholl gin, et war kee richtege Lëtzebuenger well en nët Lëtzebuergesch geschwat huet. Doru gesäit een dass eis Sprooch wuel ee vun dene wichtigste Kriterien vun eiser nationaler Egestännegkeet as.

Verschiddener aus eiser Compagnie sin och a Judocoure gaangen. De »Boop« wollt mech deen neiste Judotrick weisen a geheit mech iwer d'Schëller, dass ech op de Buedem getrollt sin a mer d'Schëller verstaucht hun. Nuets sollt ech Garde hun, ma owes hat ech esou eng Péng, dass ech an d'Infirmierie bei den Dokter gaange sin. Dee sot ech sollt mäi Geschir paken an an d'Infirmierie kommen. Nuets konnt ech keen A zoudi vu Péng an deen anere Muergen konnt ech mech nët méi réiren. Se hu mer e »Rucksackverband« gemat, fir d'Schëlleren no hannen ze zéien, ma wéi se no enger Woch dunn de Verband lass gemat hun, stung déi lenks Schëller no fir. D'Arméidoktre soten do wir nët vill ze maachen, en Orthopédiespezialist huet vu »Kinésiethépie« geschwat, ma d'Arméi géif déi wuel nët bezuelen; du sin ech bei d'Schwëster op Eech gefuer, a wéi déi mer de lénken Aarm masséiert huet, du huet et an der Schëller geklaakt an se stung erëm riicht.

Wéi ech erëm »fit« war, koum ech fir Sekretär bei d'MP op Walfer, well eise Capitaine gemengt huet, do géif ech méi kaméss gin. D'MP war zu Walfer an dem

rechtse Gebai ënnerbruecht. Vir war d'Zëmmer vun der »Permanence«, da koum de Büro, wou den Adjutant an ech souzen, an hannendru war dem Compagniechef an dem Leitnant hire Büro. Iwwer eng eisen Trap koum een an de »Bing« deen uewendriwwer war.

Zu Walfer war d'Kasär an deem ale Schlass, dat de belschen Architekt Chauchet 1824 fir den hollännesche Kinnek-Groussherzog gebaut hat. De Pränz Heinrich huet mat der Prinzessin Amalia dra gewunnt an och de Groussherzog Adolphe as gär op Walfer kom, ma de Groussherzog Wëllem huet léiwer zu Colmar-Bierg gewunnt. Am leschte Krich war d'Léierinnen-Normalschoul dran an d'amerikanesch Zaldoten, ier 1946 d'Lëtzebuenger Arméi dra koum. An dem ale Schlass war den Iessall an d'Kantin. Mir kruten nët schlecht bei der Arméi z'iessen, nëmmen hei an do war et nët z'iessen. Bessnesch wann et »Gerappte Negersäck« gouf, huet jiddferee séng Gamell gläich hannendrun an den Drecksbac getippt. »Gerappte Negersäck« hun d'Zaldoten de »Corned Beef« genannt, dee gewiermt gouf an no pur Salz geschmaacht huet. 't konnt een och mol Pech hun, dass ee faul Gromperen, haart Brout oder bluddege Poulet kritt huet, an dacks huet ee Geck der honnert gemaach. Eng Kéier mëttes krute mer Piijhen aus engem grouse Kiwwel fir den Dessert. De Misch huet dru geroch a sot: „Déi sténken no Kéis. D'Anna wäerd vir-drun d'Féiss am Kiwwel gewäsch hun!" an en huet se ausgeschott. Een nom aneren huet dru geroch an se ausgekippt. Ech hun d'Piijhe mat op méng Plaz geholl well ech wouss, dass se propper wiren, ma wéi ech se sollt iessen hun ech fond, dass se e komesche Geschmaach haten. Ech hun se nët ofkritt an ausgeschott.

Eppes wat dene meeschten nët geschmaacht huet war de Schockelasbotter deen dacks moies op den Dësch koum. Déi meescht hun e stoe geloss an de »Kréck« as en dohier

sammle gaangen an huet en a säi Kaffi geluegt. En hat dann eppes wéi Schokelaskaffi, ma uewendrop as kloert Fett geschwommen. Denen déi bei em souzen huet et gehuewen, wann de »Kréck« déi fettig Britt geschluppt huet, se hun hir Schmirle leie gelooss an hun sech ewech gemat.

Am Fréijoer huet den Adjutant mech an d'Kiche bei d'Anna geschéckt Ratioune fir den aneren Dag de Marsch sichen. D'Anna huet mer eng grouss Bannannekëscht gin. Se war schwéier, ma ech konnt mer nët virstellen, dass d'Marschratioune vun der ganzer MP dra wiren. Um Büro hun ech d'Këscht opgemat: se war voll Stréi an 't lougen zwou eenzel Bannannen dran. Du huet den Adjutant sech gerullt vu Laachen: „Abrëllsgeck, 't as den éischten Abrëll!“ Ech hun d'Bannannen aus der Këscht geholl a gemittlech vrum Adjutant séngen Ae giess. „Déi huet d'Anna mer sécher als Dréierloun an d'Këscht geluegt“, sot ech. Den Adjutant hat säi witzegen Dag an huet erëm ugefaangen ze laachen. En huet sech bei den Tëlëfo gesat an dem Ënneroffizéier tëlëfóniëiert, de Mess hätt Boni gemat an do fir krit elo jiddferen eng hallef Dosen Ouschteräer. Wéi den Adjutant fort war, hun ech d'Bannannekëscht geholl an ech sin dermat vrun d'Dir gaangen. Do loug e grouss Koup Suebel fir ze bauen. Ech hun d'Këscht voll Sand geschöppt an en Ziedel mat der Adress vum Adjutant drop gepécht, deen ech op der Schreifmaschin geschriwen hat. Du hun ech denen zwéin MP, déi gläich drop an d'Stad op d'Garde gefuer sin gesot, se sollten d'Këscht beim Adjutant doheem ofgin. Se ware knaps fort, du huet den Tëlëfon gerabbelt an dem Adjutant séng Fra huet no him gefrot. Ech sot e wir am Mess, an se sollt do uruffen. Wéi de »Serveur« aus dem Mess den Adjutant op den Tëlëfon geruff huet, sot en: „Du seess zu ménger Fra 't géif mer gutt goen an d'wies haut den éischten Abrëll, nee mech kriss de nët drun!“

Ech hun déi ganz Mëttesstonn geschmunzt, wann ech mer dem Adjutant séng Fra beim Tëlëfon an der Bannannekëscht mam Suebel virgestallt hun. Ma wéi et op zwou Auer lass gung, hun ech geduecht: „E wäerd jo sécher nët rose gin!“ Den Adjutant huet näischt gesot. Ma eng Woch méi spéit sot en: „So wou as déi Bannannekëscht, déi s du an d'Kiche siche waars? D'Anna huet gesot de Geméismann hätt se erëm gefrot. se géif 120 Frang kaschten!“ — „Ma Adjutant,“ sot ech, „wéi keng Marschratioune an der Këscht waren, du hun ech geduecht, se wir fir Iech doheem an ech hun Iech se heem geschéckt!“ — „A déi, déi hun ech an der Heizung verbrannt!“ — „Ma dann huet der Iech jo och fir 120 Frang dermat gewiermt“, sot ech. An domat war d'Saach gehalen.

Op deer aner Säit vum Gank war de grouss Sall, wou d'Spunte Instruktioun haten. Gewéinlech huet en Offizéier oder Ënneroffizéier d'Instruktioun gehalen, ma den Adjutant huet mech och alt geschéckt, mat séngem Buch de Cours halen. Wéi d'Oktavmass fir d'Arméi war, hun ech missen de Spunte-Peloton op der Parad fir an d'Kathedral kommandéieren. Wéi mer äis an der Stad opgestallt hun, gesouch ech, dass de ganze Peloton héich Schung unhat an ech hat Moliëren. Du hun ech séier dem laangen Engel aus der Kichen séng héich Schung geléint, an sou sin ech dach nach mat héije Schung an d'Kathedral marjhéiert.

Eis Zëmmere bei der MP zu Walfer ware méi nei, méi propper a méi waarm wéi déi an der aler Kasär am Hellge Geesch. Op eise Zëmmer war eng Rei Volontären déi hir dräi Joër gemat hun, fir an d'Gendarmerie ze goen wéi de Charel oder an d'Douane wéi de »Bring« an den »Nuetsdësch«. Den Dëngscht war kammëss, ma nët esou schwéier wéi an der Stad, d'MP huet nëmme Garde a kéng Corvée gemat.

Dacks huet d'MP e Marsch oder en »Exercice« gemat, da waren d'Offizéier an d'Ënneroffizéier fort an ech war eleng um Büro.

Wéi ech eng Kéier eleng war, as den Têlêfon gaangen an eng motoriséiert Patrull vun der MP huet ugeruff, se hätten en F3 gesi laanscht fueren, an deem e Meedchen nieft dem Chauffeur gesiess hätt an se wéissten nêt, wat se maache sollten. „Fuert hinne no a kuckt wien dat Meedchen as!“ sot ech. Eng Stonn drop huet den Têlêfon erëm gerabbelt: „Hei as d'MP-Patrull. Mir sin dem F3 mat der Sireen laanscht de Findel no gerannt. D'Autoe blouwen all laanscht d'Säit halen a beim Golf hu mer en erëm kritt. D'Meedchen an dem F3 gët all Woch op Sennéng an de Camp Militaire gefouert fir ze botzen. Terminé!“

Eng aner Kéier war d'MP mat dräi Jeepen op en »Exercice« an an der Stad am Radio sollt e Concert sin, wou eng Éiregarde vu 6 MP virgesi war, fir d'Groussherzogin ze empfänken. Ech hat déi 6 MP op de Büro bestallt, well de Concert sollt um 7 Auer ufänken. Se ware pünktlech do an hu gefrot: „Wéi komme mer dann elo an d'Stad?“ — „Ma mat zwou Jeepen!“ — „Déi sin dach all fort op den Exercice!“ — „Djëft, dorun hun ech nêt geduecht! Dann huet d'Jeep vun der »Permanence«, da muss déi alt zweemol fueren!“ — „Déi as an d'Stad d'Garde bei der Kasär ofléisen a bei dem Verkéier um 6 Auer dauert et eng Zäitchen iër se erëm as!“ Du as den Aangschtschwees mer esou lues ausgaangen an ech hu mer ausgerechent, wivill Deg et géif gin, wa keng Éiregarde beim Radio sténg, fir d'Groussherzogin ze empfänken. Glécklecherweis war d'Jeep vun der »Permanence« géint halwer siwen erëm. Ech hu véier MP dra getässelt a gesot: „Nun dréckt drop a mat, dass der zur Zäit do sid!“ Se si mat Karacho den Eecherbiërg aus gerannt a wéi se vun uewen an d'Allée Marconi agebéit sin, gesougen se vun ennen d'Ween vum Haff kommen an se haten nach jhust Zäit fir sech opzustellen.

Sou ëm d'Fuesent, wéi ech eleng de Büro gemat hun, huet den Têlêfon gerabbelt:

„Hei as d'MP-Patrull, mir si bei Hueschtert an e Gruëf gerannt an de Misch as wéi vun sech. E Bauer huet äis mam Trakteur aus dem Gruëf gezun, ma de Misch bleift nêt méi riicht sëtzen, en trëllt ëmmer ëm!“ — „Da setz en hannen an d'Jeep a fuer direkt mat em an d'Stad an d'Infirmier!“ Deen anere Muergen as äis e Schreiwes vun der Infirmierie op den Dësch gereent an deem stung: « Le soldat sentait l'alcool et se trouvait manifestement dans un état d'ivresse. » Du as de Capitaine an d'Luucht gaangen an huet déi zwee an d'Gebiet geholl. A Stéck fir Stéck hun s' erzielt se hätten sech bei hirer Patrull e bësse getommelt an se wire méi séier wéi mat dene virgeschriwene 30 km gefuer an du hätten se Zäit gehat, fir de Guy vun Hueschtert ze besichen, deen déi viërgt Woch entlooss gouf. Deem säi Papp war Brenner an de Guy hätt hinnen eng gutt Drëpp zerwéiert. A well een op engem Been schlecht geet, hätten se alt nach eng oder zwou geholl a well et du ewell spéit gewiescht wir, hätten se sech missen tommelen an du hätten se eng Kéier nêt kritt an dat hätt dem Misch de Rescht gin.

Wéi ech Buurgsamschdes heem gefuer sin, souz de Frank och am Zuch. Dem Frank säi Papp war vu Wolz mat der Familjen no Amerika ausgewandert. A wéi de Frank sech bestuet huet, huet e mat senger jonger Fra d'Houchzäitsrees op Lëtzebuërg gemat. Um Findel hun se séng Pabeire kontrolléiert a fond, dass hee Lëtzebuërger wir a nach ke Militärdéngscht gemat hätt. Du hun se séng Fra erëm heem geschéckt an de Frank an d'Arméi gestach. De Frank huet mer d'Foto vu senger Fra gewisen, déi doheem an de »States« géif op hee waarden. „Awer haut gët sech amuséiert. Mäi Papp huet ëmmer erzielt, Buurgsamschdes wir zu Wolz esou vill lass. A wann et schéin as, kommen ech mar an e Méindeg nach nêt erëm!“ Méindes moies krute mer en Têlêfon dass de Frank »manquant« wir an e

puer Deg drop koum e Schreiwes, e wir »déserteur«. — „Téléfonéier emol op de Findel ob de Frank keen Ticket fir an Amerika geholl huet!“ sot eisen Adjutant. Ech hun nogefrot ier de Frank nët op der Lëscht wir, ma se hu gesot um Téléfon kënten se dat nët soen, 't misst schon ee laanscht kommen a sech als MP ausweisen. Am Nömëtteg as den Adjutant dohinner gefuer a krut gesot, de Frank wir géint Mëtteg op New York geflun.

Et muss em d'Fréijoër gewiescht sin, wéi eisen Adjutant sot ech sollt oppassen well 't kënt all Moment en Alarm kommen. Ech hu geméngt 't wir e Witz an ech hun näischt drop gin. Deen anere Muergen awer huet de Kolleeg, dee Garde hat, erzielt en hätt éppes am Gesträich héire rabbele wéi e sän Tour gemaach hätt an du hätt en den Sergeant Johnny, deen den Enneroffiziesch-Déngscht hat, mat der Pistoul an der Hand ronderëm den Zonk aus pickegem Drot dohier schläiche gesin.

De Sergeant Johnny war eng legendär Figur vun der Walfer Garnisoun. E war nëmme Sergeant ma en hat d'Broscht mat Medailen a Gielercher dekoréiert, dass muench Offizéier hätt kënnen neidesch gin. Op der Uniform huet de Sergeant Johnny d'Parachütistenofzeeche gedroen, well se hu gesot, hee wir Fallschirmsprénger an deem bekannte »Bataillon de choc« vum General Gambiez an Nordafrika gewiescht an hätt an der Normandie gekämpft. E wir bei den Transmissiounen vun der »Luxembourg Battery« gewiescht an hätt Téléfonsleitunge geluegt a kontrolléiert. Eng Kéier wir en esouguer an engem Kléngen Duerf vun der Normandie als Befreier gefeiert gin, wéi en sech géiirt hat an déi alliéiert Linie verlooss hat, fir op en Duerf zouzefueren an deem nach dáitsch Zaldote lounen. Déi hun sech séier aus dem Stëbs gemaach, well se duechten, d'Engländer udder d'Kanadier géiwen urécken an d'Leit hun de Johnny op d'Märei geschleeft a wéi

en Held gefeiert. Duerno huet de Sergeant Johnny fir den OSS, den »Office of Strategic Services« geschafft, ier e bei d'Lëtzebuerger Arméi koum.

Wéi ech samschdes a Permissioun gefuer sin, hun ech am Zuch mäi Frënd Jhosey vu Fouhren erëmgesin, deen op der Cap bei der Garde war a mir erzielt huet, si hätten déi zwou lescht Nuechten mat dem Battle-dress op dem Bett geleën, well gefaart gi wir, déi rebellesch OAS-Offizéier aus Algerie géiwe mat Truppen op dem Findel landen, fir vun do aus no Frankreich ze goen.

Vill Opregung gouf et, wéi dem René säi Gewier an d'Pouhonne verschwonnen sin. Verstitt mech elo nët falsch, et war nët esou, dass d'Pouhonne mat dem René séngem Gewier desertéiert wiren, neen op eemol waren se nët méi do. Mir hun d'ganz Kasär durchsicht, ma mir hu weder d'Pouhunen nach d'Gewier erëm fond. Nun huet keen de Pouhunen nogetrauert, well se hun an der Nuecht ëmmer »Leo! Leo!« gehaut, dass et engem duerch Muerch a Schank gaangen as, an de Rénn war och nët absëns traureg iwert säint verschwonnen Gewier. Ma eisen Adjutant huet eng grëndlech »enquête« gemaach an crausfond, dass dee Sonndeg wéi d'Pouhonne verschwonnen sin, nëmme zwee Gefierer an d'Kasär koumen: en F6, deen d'Instrumenter fir d'Militärmusek siche koum, an e Gradéierte mat séngem Privatauto. „Also kann et nëmme en Zaldot aus der Kasär gewiescht sin“, sot en, „a pass op, ech kréien och nach eraus wien et war!“ — „Sicht léiwer nët zevill gutt“, hun ech em geäntwert, „well et kënt virkommen, dass der e Schëllege géift crausfannen, deen der léiwer nët crausfond hätt!“ Et war mer opgefall, dass dee Gradéierten, dee grad dee Sonndeg ouni Ursaach an d'Kasär koum, déi blärege Pouhonne scho laang um Napp hat. Ech konnt mech jo iren, dofir wollt ech nët zevill soen, ma ech hun dem Adjutant

en diskrete Wénk gin. Möttes huet den Adjutant d'Gespréich op d'Pouhunne bruecht a wéi du dee verdächtege Gradcierten ugefaangen huet ze schmunzelen, huet den Adjutant mir en A zougedréckt an 't as ni méi Rieds vu sénger »enquête« gaangen. E puer Deg duerno hun se d'Pouhunne am Heizungskeller fond, wou een hinnen den Hals emgedréit hat. Dem Rënn sai Gewier awer as ni méi opgedaucht.

Géint d'Päischte konnt ech de Marinesak mat méngem Geschir vollpaken an heem goen. Ech war frou wéi déi Zäit eriwer war, ma 't war och alt Guddes drun. An de Schoulen hat een nëmme ëmmer mat anere Stodenten ze din an d'Profen hun äis beibruecht, dass mir d'Elite vum Land wiren. Bei der Arméi huet ee Komeroden aus alle Kreesser fond an 't huet ee gesin, dass nët eleng d'Bildung de Wäert vum Mënsch géif ausmaachen. D'Arméi war eng Schoul an där ee méi direkt op d'Liewen an de »struggle for life« (wéi den Darwin sot) virbereet gouf, wéi am Kolléisch, wou een sech siwe Joër laang mat Bicher a Prüfungen erëmgeklappt huet. Et war e nëtzelecht Géigegewiicht zum Bicherwëssen, dat een am Kolléisch geraaft hat.

Bei der Arméi huet ee geléiert op d'Zänn bäissen an aushalen, wann et batter war, 't huet ee geléiert Regar op d'Komeroden huelen an hinnen hëllef. Gewëss, am Kolléisch huet een deem anere bei de Prüfungen gehollef, em heemlech gepëspert oder en ofschreiwé gelooss. Awer vill ze dacks gouf et eng course ëm Punkten a Plazen, e Concours durch de »numerus clausus« beim Exame fir an d'Normalschoul no dem Motto: »Chacun pour soi!« An déi Hëllef vun engem Komerod, deen engem bei der Arméi d'Essen op d'Zëmmer bruecht huet, wann ee bei der Impfung Féiwer krut an am Bett loug, deen engem op dem Marsch Waasser aus sénger Feldfläsch gouf an deen engem iwwer eng Mauer op der »Assaultbunn« gehollef huet, as méi un d'Liewegt

gaangen, wéi wann een deen aneren am Kolléisch knäipe gelooss huet.

Bei der Arméi gouf et schéin a batter Säiten, ma déi schéi behält een éischer wéi déi batter, an d'Komerodschaft war eng vun dene schéine Säite vun der Arméi.

Jean MILMEISTER

**D'Zaldoten, déi verzieren,
den Aarbechtsmann erniert;
wa kee méi Krich wëllt féiren,
da brauch ee keen dee wiert.**

Panoptikum

Virun enger wuesse Figur.
 Du has mat Steng no de Stärre geworf.
 Däin Otem as nu gebrach,
 Déng Dräm hu sech verluer,
 Keng Sonn schingt op déng bronkeg Deg,
 Erkaalt as all verwote Féiwer,
 Et greezt an déngem dënne Blutt,
 An nëmme méi en Echo as däin Numm.

Jos Berrens

Elian

Du hues e bild a mir zerstéiert
 e bild
 däi bild
 dat ech mir vun dir gemaacht
 et huet mer wéi gedon
 vill wéi
 du bas nët dat
 an nët esou wéi ech dech ageschat

.....
 Däi bild, et as zerstéiert
 dat bild, dat ech wollt hun
 vun dir
 däi bild
 et bleift verherregt
 a geschand.

hr

E Stroossemeedchen

Song

Si nenne mech dat strammt Babett,
 Mäin Härgott as de boren Drot,
 Méng grousege Welt as dat klengt Bett,
 Do trompen ech mat Rot an Dot.
 Ech fändlen owes an der Gaass,
 Méng Häff gät luussege op an of,
 Vill Häre mécht dat décke Spaass,
 Si hun nët gär onschëlleg Schof.
 Ech weess, veruffen as eis Rass,
 Dach läit méng Aarbecht mir am Blutt,
 A well se onentbierlech as,
 Hun ech e Gielche wuel ze gutt.

Jos Berrens

Daul a Préizerdauler

Eng laangedch Dällt an éng poulriicht Srooss,
 éng krénkeleg Baach an e puer aler Millen.
 Mat rouse Réiserche gréissen d'Bäm laascht
 [de Wee,
 a sëlwereg Frelle schnapen an Trëndel a
 [Wier.
 Vun Horas bis Routbaach, vu Raink bis
 [Krudedebierg,
 vu Kalbourweiser bis Schaunkegriecht,
 vu Stee a Kinnewee bis a Maangelsground
 bråde sech Feld a Gewan vum Préizerdaul.

Am Daul, do gät et dacks léschteg zou:
 Kiirmessonnden, Ouschterméinden a Fues-
 [daaschteg,
 dat sin den Dauler hir Deg, an déi vun de
 [Gäscht.
 Fir Ouschtermaart bidden hinne schéi
 [Kanner
 geblumelecht Äer un als Wëllkommgrouss.
 Zu Rëmmerech gouf et der dreezing fir
 [d'Dosen.
 Mee, dat war zur Zeet, wou am Daul nach
 [sechs

Millerieder gedréint a Brauer a Fierwer
 borenen Drot verschafft hun an
 [d'Plinnerche (1)

Musek als Kounscht an als Amusemäent.
 Och d'Wiefstill vun der Fabrik si verrascht,
 a verkaaft wi d'Stéfter fir blot Gezei
 an all dat graffst wi dat réngste Léngent.
 An zu Biebrég huet sech de geseente Biiirche

[verlaf;
 ma, elo siche s' och do nom vergaangene
 [Liewen.

No um Vergiess as den ale Strooss (2) a
 see Jong (3),
 déi zu Rëmmerech a bee der Stréissel Auere
 gezammert an uechter de Kauntong gesat
 [hun.

Wou iewer fréier Dauler erniimt gin, do
 [fale
 gär Niem vun de Brauer Pauly a Pierson,
 vum Notär Knaas (4) an dem Geléierte
 [Schweisthal (9).

Méi no eiser Zeet die vun Dellerts Misch (5),

dien de Buedem an d'Sténg schwätze
 [gedou a
 grad virun honnert Joër um Luxbiérg as
 [wuerden.
 An de Jhak Schwebach (6) gouf an
 [Amerika Bëschef,
 an de Fraunz Kellen (7), die koum bis an
 [d'Chamber,
 an him no gungen der os Kréimesch (8) a
 [Baueresch.

Och staark Feescht haten di Dauler an hun
 dacks sech zerklappt mat den Noper.
 Haut gät dat alles méi friddlech craf:
 Dauler a Foulschter miesse jong Kraaft
 bee Tennis um Dësch a Foussball um Terrain.
 Fir Gespréich suert och d'Diskotheik
 an de Fléimaart op Ouschterméinden.
 Dem Aly see Syndikat bascht vun Initia-
 [tiven,
 an als Kapphär vum Sport gëlt uechter
 [Europa
 den Néckel Koob a séng Course-Maschin-
 [nen.

S.

Legäënd:

1. — D'Plinnerchen: e puer Dauler Familjen, déi géint 1833 op Kiirmes an Houchzeet Musek gemät hun. Si ware wuel och de Kär vun der éischer Philharmonie »Caccilia«.
2. — Martin Strauss, gebuere 1762
3. — Adam Strauss, 1832-1915
4. — Anton Knaas, gestuerwen 1812
5. — Michel Lucius, 1876-1961
6. — Jacques Schwebach, 1847-1921
7. — François Kellen, 1820-1906
8. — Henri Diederich, 1915-1976
9. — Martin Schweisthal, 1858-1922
 (schruf e. a. Lärzebuenger Mondaart - 1895).

Hiirdenowend

De Lääschtrëff (1) dräemt, äe Wisendaul.
 Am Weier spruddelt d'Oder.
 De Fräsch, die stréckt de Kapp eros
 a puddelt sech am Iwwerlaf.
 Am Stäebroch raschte Pioosch am Bësch,
 a Bäele bromme midd.
 Den Owend stäet schons vir am Bësch,
 den Niewel krécht gleech os den Alen (2).
 Hanner Arel blatzt éng glouseg Sonn,
 durech d'Pëppel luusst de Mound.
 Elo gët et stëll, käen Haulëm wibbelt.
 Den Daa, dien as an d'Wäed gefaul.
 Da gët et Zeet, fir häem ze fueren;
 zwäe Ranner rappen nach Gras a Kléi.

S.

1 an 2: Lääschtrëff an Alen: Niem vun der Gewan
 tëscht Rëmmerech a Schandel

Bëschidyll

Soss loug laanscht d'Heck am grénge Bësch
 en Hieschen am Leër
 An am Gestrëpp souz e Fasan
 am Nascht op séngen Eër.
 Haut läit laanscht d'Heck am grénge Bësch,
 eng Matratz opzibaschten,
 An am Gestrëpp steet ganz verlooss
 en alen Uewen ze verraschten.

Pir Kremer

(Aus: RePIKéiert)

D'Geschicht vun der Méck

Mécke gët et
 gutt verstoppt
 verstëbst
 schon ausgesuckelt
 vun der spann
 déi esou guer
 ausgelaugte kadaveren
 nach bewaacht
 dës ausvampéiert blutteidél läichen
 si sécherlech vun deër
 selwechter hand gemaacht gin
 erschafe gin, mä
 huet nët och dee selwechten
 »la loi du plus fort« kréiert?
 grad jhust an dësem moment
 kënnt eng méck a verfänt sech
 am netz vun der spann
 dat fir den aesthet
 séng ägenaarteg schéinhät huet
 et gët eng mënschlech hand sécherlech
 déi nët ongewollt
 déi méck do eraushëlt
 ir d'spann se aussuckele kann.
 d'spannennetz dat schéint bauwierk
 vum groussen architekt
 huet näischt gelidden
 as onbeschiedegt bliwwen.

E. Kolber

Brudderschaaften am Herzogtum Lëtzebuerg

Am spéide Mëttelalter hun hei am Land sech déi verschidden Handwierker zesumme gedoen, an hun Handwierkercooperatioune gegrennt, genannt Brudderschaft oder Innung.

An der Stad Lëtzebuerg woren 13 Brudderschaaften, alleguer haten si een oder e puer Schutzpatrénier.

1. Wollewiewer an Hittmécher

Patrénier: hl. Antonius, hl. Servais, hl. Barbara (Antunius, Zerf, Baarb).

De Kinnek Lothar huet 1134 hir Statuten ugeholl. De Jhang de Blannen huet dëser Zounft am Joër 1346 nei Statuten an d'Op-sicht iwwert d'Mäert am Land, och iwwer d'Schueberfouer, gin.

30. 8. 1755. »Die Tuchhändler von Luxemburg bemerken, dass ihr »Fohr-Meister« während der ganzen Schobermesse in und ausserhalb der Stadt, Mittel- und niedrige Rechtspflege ausüben, welche sonst im Jahr dem Magistrat zukommt; nichtsdestoweniger hätte dieser einen Händler aufgehetzt, weiterzufahren auf der Schobermesse die Loterie zu ziehen, welche der »Fohr-Meister verboten zu ziehen in der Abwesenheit des Kommissars.« (A. Schon)

Zuel vun de Bridder wor:

1765	1792	1794
67	45	49

Am Joër 1795 huet de Brudder-Meeschter, Jhang Tobrius geheescht.

An den Uertschaften hei huet nach eng Brudderschaft vun de Wollewiewer bestan:

Esch/Sauer,	gegr. 16.8.1597;
Veianen,	gegr. virun 1651;
Wolz,	gegr. virun 1672;
Klierf,	

Iechternach huet ewell 1346 bestan an hat 40 Bridder.

2. Bäcker

Patroun: hl. Rochus (Roukes).

De richtege Grënnungsdatum as wuel d'Joër 1311. De 14. 7. 1694 huet de Magistrat d'Statuten unerkannt.

24. 4. 1710. »Die bei den Franziskanern in Luxemburg versammelten 51 Brüder des Bäckeramts entschlossen sich zur Aufnahme einer Anleihe von 450 RT. — Reihenfolge der Unterschriften: Der Bäcker-Meister, der Kerzen-Meister, der junge Bäcker-Meister, der junge Kerzen-Meister, sodann die Brüder. (Not. Guillaume)

Zuel vun de Bridder wor:

1765	1792	1794
94	74	73

Am Joër 1795 wor de Jhang Weidert Brudder-Meeschter.

Weider Bäcker-Brudderschaaften hu bestan zou: Iechternach, Réimech (1749), Dikrech.

3. Schouster a Lougierwer

Patrénier: hl. Crispin, hl. Crispinian. (Krispinnes)

D'Grënnungsjoër as onbekannt, mee 1400 wor eng Statutenännerung. Freides vru Baartelméis am Joër 1412 huet zou Prag de Wenzel hir Statuten ugeholl.

13. 9. 1624. »Die Schumacherzunft von Luxemburg klagt, ihre Genossen von Arlon, Bastnach, Vianden und Echternach hätten die Märkte der von der Pest infizierten Städte Diedenhofen und Sirk befahren; der Rat möge namentlich Vianden gebieten, künftighin von allen Märkten der Stadt und des Landes wegzubleiben.« (CP. 5)

Zuel vun de Bridder wor:

1765	1792	1794
170	125	125

Am Joër 1795 wor den Nic. Mullendorff Brudder-Meeschter. Zou Iechternach, Ve-

anen (gr. 26. 3. 1745), Wolz (gr. 1672), Dikrech (gr. 5. 11. 1700) hun nach Bruderschaafte vun de Schouster bestan.

4. Metzeler

Patroun: hl. Bartholomäus (Baartel-
[méis])

D'Grënnungsjoër as fir 1311 unzehuelen, Statutenännerung 1400.

23. 1. 1765. »Die Metzgerzunft, Luxemburg, unterstützt von den 12 anderen Aemtern, lehnt sich gegen die Errichtung eines für alle Schlächter gemeinsamen städtischen Schlachthauses auf.« (Not. Fischer)

Zuel vun de Bridder wor:

1765	1792	1794
48	45	45

De Brudder-Meeschter wor 1795 Ant. Metzinger.

Nëmmen zou Iechternach wor nach eng Metzeler-Bruderschaaft.

5. Kéifer (Fassbinder)

Patroun: hl. Urban

Ëischt Statuten am Joër 1718, ernciert de 15. 5. 1730.

17. 3. 1750. »Peter Held, Dominikaner-Prior, Luxemburg, erklärt, der in den nächsten Tagen in St. Michael zu errichtende St. Urbanusaltar sei nicht mit Hilfe von Klostersgeldern, sondern von der löblichen Küferinnung von Luxemburg angeschafft worden, deren Eigentum er stets verbleibe. Auch verpflichte der Konvent sich, die Gebühren für die jährlichen Gottesdienste dieser Innung niemals zu erhöhen.« (Not. Spyr)

Zuel vun de Bridder wor:

1765	1792	1794
45	37	29

De Brudder-Meeschter wor am Joër 1795 B. Lambinet.

Zou Veianen an Iechternach woren nach Kéifer-Bruderschaaften.

6. Kréimer (Krämer)

Patroun: hl. Michael (Méchel)

Ëischt Statuten den 10. 7. 1374.

24. 8. 1631. »Das Krämeramt Luxemburg, klagt, der Magistrat entreisse ihm »das Courleramt« (Besichtigung und Taxation der zu allen Jahrmärkten in die Stadt eingeführten Waren) samt den darauf erfallenden Gebühren.« (CP. 33)

Zuel vun de Bridder wor:

1765	1792	1794
252	265	244

De Brudder-Meeschter wor 1795 J.P. Brück.

Zou Veianen, Dikrech an Iechternach wor nach eng Kréimer-Bruderschaaft.

7. Schneider

Patrëinesch: hl. Anna (An)

Ëischt bekannt Grënnungsjoër 1258.

»In dem berühmten »Livre des Métiers« vom Pariser Probst Etienne Boilleau geht schon in den Jahren 1258, 1267 und 1270 Rede von einer Strafe von 5 Sous, wovon 2 an die Bruderschaft zur Unterstützung armer Schneider gingen.«

D'Statute sin duerch de Magistrat de 16. 5. 1593 ugeholl gin; an am Joër 1735 bestätegt de Poopt Clemens XII. d'Reglement vun der Schneider-Bruderschaaft; Maria-Theresia huet d'Statuten den 18. 2. 1741 guttgeheescht.

Statutenännerungen sin nach virgeholl gin: 31. 7. 1922; 5. 6. 1956; 28. 7. 1969.

Zuel vun de Bridder wor:

1741	1765	1792	1794	1976
60	76	70	56	91

Brudder-Meeschter woren:

1795 P. Mergen,
1832 J. Rapalle,
1839 Franz Hernandez,

1904 P. Lorang,
 1913 Emile Sinner,
 1922 Jean Weber,
 1932 Pierre Wennig,
 1952 Nicolas Conter,
 1953 Jean Fautsch,
 1964 J.P. Berweiler.

D'Schneider - Brudderschaaft dréit den Numm »Erzbruderschaft« a besteet nach haut, si organiséiert all Joër den »Anen-Dag«.

Zou Dikrech an Iechternach hun deemools nach Schneider-Brudderschaafte bestan.

8. Léngewiewer

Patroun: hl. Peter von Mailand (Péiter Onrou)

Dat éischt Reglement krut dës Brudderschaaft den 1. 3. 1525.

29. 7. 1788. »Vier Schifflinger Leineweber klagen, der Oberlandmeier von Bettemburg habe sie verurteilt, weil sie statt der in Schifflingen artbräuchigen Böhmer (Beaumont)-Elle diejenige der Stadt Luxemburg gebrauchten; auch habe er bereits vor dem ein entsprechendes Weistum geführt, gegen welches sie Aussagen der Schifflinger Gerichtsleute geltend machen möchte. (CP. 490)

Zuel vun de Bridder wor:

1765	1792	1794
37	29	30

1795 wor den N. Reuter Bruder-Meeschter.

Eng Léngewiewer-Brudderschaaft huet nach zou Schëffläng bestan.

9. Fëscher a Fëschhändler

Patroun: hl. Petrus (Péitrus)

D'éischt Reglement krute si am 16. Jht., leider as keen Datum bekannt. Nei Statutte krute si de 6. 12. 1759.

19. 6. 1745. »Uebereinkunft zwischen dem Kloster der Dominikaner und dem Handwerk der Luxemburger Fischer, betr. die Errichtung eines Altares durch dieselben in der St. Michelskirche.

Der Apostel Petrusaltar, 1745 von der Fischerzunft gestiftet, stand links am Eingang der Kirche von St. Michel.« (Pfarrarchiv St. Michel, Reg. ab. cit. 28)

Zuel vun de Bridder wor:

1765	1792	1794
53	76	54

De Bruder-Meeschter wor am Joër 1795 den J. Ternes.

Och zu Iechternach huet eng Fëscher-Bruderschaft bestan.

10. *Houfsmadd, Schlässer, Klautercher, Blechschléier, Messerschmadd, Dëppegëisser, Waffenschmadd, Spueremécher, Kesselschmadd, Goldschmadd, Auermécher, Suedeler, Woner, Säler*

Patroun: hl. Eligius (Logens, Lijhi, Lui)

Gegrënnt am Joër 1263; éischt Statuten den 2. 5. 1377; Statuttenerneierung den 21. 10. 1738.

D'Dëppen- a Kessler-Amt huet ewell 1263 bestan. D'Goldschmidd kruten hiirt Reglement den 22. 8. 1765.

Zuel vun de Bridder wor:

1765	1792	1794
65	66	66

Am Joër 1795 wor den F. Hilger Bruder-Meeschter.

Dës Brudderschaaft huet och zou Iechternach, Veianen an Wolz bestan.

2. 8. 1790. »Die St. Eligiuszunft Echternach, deren kaiserlich genehmigte Statuten

besagen, dass nur Zunftbrüder »sich des feuers und hammers bedienen und mit Eisen und Metallen handeln dürfen«, klagt an, dass ein Nichtzünftiger dennoch Goldschmiedgewerbe und -handel treibe.« (Arthur Schon)

11. *Stämetzer, Stänhaer, Zammerleit, Leëndecker, Schreiner, Glaser, Stréidecker, Aulebäcker, Dréischeler*

Patroun: hl. Theobaldus (Theobald)

De Magistrat huet dëser Bruderschaft den 1. 7. 1517 hiirt Reglement gin. Ännerunge gouwe virgeholl de 25. 6. 1593 an den 22. 5. 1615, bestätegt duurch Louis XIV. am Joër 1693. De Souverän huet och den 22. 10. 1730 nei Statutte bestätegt. D'Stämetzer an d'Stänhaer kruten den 23. 4. 1723 en neit Reglement.

20. 5. und 14. 7. 1756. »Die Mitbrüder der Aulener Zunft zu Speicher klagen, dass einige Aulner die Regeln ihrer Zunft auf denen der Bruderschaft gemeinschaftlichen Erdt kaullen ahm Aulner Berg Krug erdt gegraben und teils nacher Bruch und Zammer, teils nacher Trier und Quinte geführt haben.« — Die gesichteten Akten boten auf heut luxemburgischen Gebiet wohl Flurnamen »auf der Erdtkaul« auch die gewerblichen Namen »eilener, krieger, kreuger, kri-er, kré-er und cringer« — ebenfalls in Nospelt — aber nirgendwo das Bestehen einer mit »regul« (Statuten) versehenen selbständigen Aulner- oder Eylenbäckersunft. (CP. 360.363)

Zuel vun de Bridder wor:

1765	1792	1794
109	98	92

Am Joër 1795 wor de P. Becker de Bruder-Meeschter.

12. *Doléiner, Fouerleit, Päerdshändler, Baueren, Gäertner, Béierbrauer, Paweër*

Patroun: hl. Nikolaus (Nécklos, Klos)

D'Gäertner haten ewell 1311 hir Statutten, vun denen aneren as den éischten Datum nët bekannt. De Maximilien-Emmanuel huet de 7. 6. 1712 eng Statuttenännerung uegholl.

Am Joër 1808 hun d'Gäertner eng nei Bruderschaft gegrënnt, ënner dem Patronat vun dem hl. Fiakrius.

Zuel vun de Bridder wor:

1765	1792	1794
174	159	132

De Brudder-Meeschter wor am Joër 1795 de J. Ferté.

13. *Käch, Musekanten, Päifferten*

Patrëiner: hl. Antonius, hl. Barbara, hl. Catharina, hl. Laurentzius

Dës Bruderschaft gouf am Joër 1466 gegrënnt an de 24. 11. 1605 huet de Magistrat eng Statuttenännerung uegholl.

No an no wor dës Bruderschaft nëmme fir Käch an Zockerbäcker, a si haten den hl. Antonius als Patrëiner. Vu 1736 un schwätzt kee méi vun enger Bruderschaft, si wor nëmme eng einfach Innung méi.

Dës Innung hat Membren:

1765	1792	1794
266	168	148

De Fr. Scheffer wor am Joër 1795 de Präsident.

7. 4. 1644. »Die Zünfte, Luxemburg, klagen, dass Soldaten und viele Flüchtlinge, die weder Bürger- noch Zunftrecht noch eine Waffe haben und frei von Wachtspflicht sind, ihr Handwerk in der Stadt

ausüben, während die Zünftigen an jedem 3. Tag bei Tag und Nacht Wache stehen müssen und ihre Kunden nebst Arbeitszeit einbüßen. Prov. Dek. Die Flüchtlinge müssen den Bürgereid leisten, in die Zünfte eintreten (beides aber unentgeltlich) und alle üblichen Bürgerlasten tragen.

Dës 13 Brudderschaafte sin durch Dekret vun der franséischer Revolutioun vum 2.-

17. 3. 1791 opgehuewe gin. Fir Lëtzebuerg wor dat de Fall den 30. 7. 1795.

Schéissmeeschter (Schützenmeister)

Patroun: hl. Sebastian (Bani, Baast)

Niewent den 13 Handwierker-Brudderschaaften huet och d'Sebastian-Brudderschaaft bestan, an zwar an de Joëre 1402

D'Metzlesch-schëld mam Patrëiner Baartelméis wor dëst Jor op engem Teller, deen op der Émâische verkaaft gouf.
Photo: Marcel Schroeder

bis 1795. Aus hir as 1792 de Corps vun de fräiwëllege Jäger ervirgaang.

3. 9. 1739. »Die Bruderschaft des hl. Sebastian weist nach, dass sie in ihrem Recht gestört werde »vom Sonntag der Schobermess, aus der Stadt ziehend Trommelschlagend und mit entfalteten Fahnen und sobald auf der Schobermess mit dem erstklassierten Schaf angekommen, die Spielrechte zu erheben, welche hier am selben Tag halten.« (Arthur Schon)

(Also huet schon deemools en Hämmelsmarsch bestan.)

Dës Brudderschaaft huet zou Lëtzebuerg, Dikrech, Gréiwemaacher a Siwebur bestan.

Brudderschaaften am Ufank vum 19. Joërhonnert

Am Joër 1839 hun zou Lëtzebuerg déi hei Brudderschaafte bestan:

Déi verschidde Brudderschaafte mussen sech bei de feierleche Prässëssiounen no der Nummer vun hirem Schëld opstellen, esou wéi dat den 10. Juni 1838 am Porhaus vun der »St. Peter-Kirch« (Kathedral) ofge-maacht gouf.

No. 13. d'Gäertner, Patroun: hl. Fiakrius;

No. 12. d'Paréckemécher,
Patroun: hl. Ludowiskus;

No. 11. d'Fëscher,
Patroun: hl. Apostel Petrus;

No. 10. d'Käch, Patroun: hl. Laurent;

No. 9. d'Kréimer, Patroun: hl. Michael;

No. 8. d'Léngewiewer,
Patroun: hl. Peter vu Mailand;

No. 7. d'Schneider,
Patroun: hl. Mutter Anna;

No. 6. d'Schräiner,
Patroun: hl. Theobaldus;

No. 5. d'Schlässer, Patroun: hl. Eligius;

No. 4. d'Kéifer, Patroun: hl. Urban;

No. 3. d'Schouster,
Patroun: hl. Crispinus;

No. 2. d'Metzeler,
Patroun: hl. Bartholomäus;

No. 1. d'Bäcker, Patroun: hl. Rochus.

Vun denen 13 Schëlter (Amtszeichen) sin der nach 9 do, déi am Musée versuert gin. Nët méi do sin d'Nummeren: 13, 10, 4, 3. Dës Zeeche stin all Joër ronderëm den Altor an der Groussgaass bei der Oktavprässioun.

Niewent denen Zeeche bestin nach zwee Brudderschaafte-Becher mat der Joërszuel 1729-1824 vun de Wollewicwer. D'Schneider-Brudderschaaft huet hire Besëtz vrun e puer Joër an de Musée gin, et woren: de Brudderschaafte-Becher an den Amtssiegel mat der Joërszuel 1719, an ee Borduch, wat déi 13 Brudderschaafte zesumme gebraucht hun.

(Archive vun der Schneiderbrudderschaaft)

Franz Schwaab

D'Hemecht

Dat as esou eng Saach mat dem Nationalfeierdag. Hei and do huet een den Androck, wéi wann d'Leit nët mei richtig wéissten, wat dat iwwerhaupt as, well si emol de Fuendel nët méi erauskréien...

Et as mir och schons virkomm, wéi wa munchereen nët méi wéisst, ob hie méi Lëtzebuerger oder méi Europäer soll sin an duer-

fir an dene meeschte Fäll béides op déi liicht Schëller hëlt.

Hu mir iwverhaupt nach néideg dack drun ze denken, datt mir Biirger vun engem klenge Ländche sin, wou déi eng vill, an déi aner manner Steiere bezuelen? Wou et awer jiddferengem gutt geet! Bis op déi, déi nët son, datt si nët dovunner iwverzeegt sin, well si schci sin an déi Mini-Renten si zu Schleke gemat hun. Soubal nämlech d'Rieds op de Wuelstand vum Land kënnt, da schwätzen si nët méi mat, zéien sech an hir Gedanken zréck a mengen, si kënnten nët méi grad alles vun deem glegen, wat op esou Feierdeg ewéi en Nationaldag geriet gët . . .

Ma si hun sech dru gewinnt, datt déi déck Vullen déi déckste Mäifel kréien. Si mengen, dat misst esou sin, an si bréngen et färddeg déi ze bewonneren, déi an der Spëtzt sin a fir si matdenke sollen, fir datt alles an deem klenge Ländche klappt.

Et gët der och vläicht, déi nët grad esou denken an der Menong sin, et géng nët duer mat de schéine Rieden. Ma déi hun nët vill méi Aussicht gehéiert ze gin ewéi dei aner. Dat as esou eng Saach mat dene Feierdeg, déi national gedeeft sin. Déi eng maache mat, déi aner nët. As et am Summer, dann as en Deel, deen et gär am Wanter hätt; as et am Wanter, da soll et fir déi aner am Summer sin. Déi eenzeg, déi ni reklaméieren, dat sin déi Fuendelen, déi nach ausgehaange gin. Si fladderen oder hänke steif erof, jee nodeem de Wand sech gët. An doduurch sin si eppes ewéi d'Zeeche fir eis patriotesch Léift. Bal fladdert si, bal klaakt si, bal léisst si d'Ouren hänken, jee nodeem vu wou de Wand kënnt . . .

Geet alles gutt, as et fir si schlecht; geet et schlecht as et och nët gutt . . . op d'manst nët ëmmer.

Déi ënnescht gin nët méi gedréckt, ma déi iewescht gin och nët méi esou gejubelt. De Rodange misst dat also haut anescht dréien. Wat huet dat mat der »Hemecht« ze don-

gen? Alles, wéi dës kurz Geschicht et beweist.

Zu D'éngensdo wor och vum Priedegtstull ausgeruff gin, deen an dee Sonndeg da wir en Te Deum fälleg, well et wir ee vun denen nationale Feierdeg un der Rei.

Et hungen e puer Fuendelen aus. Well et Sonndeg wor, woren och méi Leit an der Mass fir op den »Ita missa est« ze waarden. Den Här hat an sénger Priedegt un déi grouss Affer erënnert, déi deemools am Krich bruecht gi sin . . .

Den Te Deum as mat allem Drëm an Drun zum Schluss un d'Rei komm. Vum Duxall erof konnt ee gesin, wéi der vill op d'Auer gekuckt hun. Sollt et nach duergon, fir de Patt virum Iessen?

Et mussen der vill dorunner gezweiwelt hun, well wéi »d'Uelzecht« un d'Rei kumm, du woren déi meescht schons dobausse virun der Kiirchendir. Nëmmen d'Kanner an e puer Aler haten et ausgehalen, bis déi zwou Strofe vun der »Hemecht« gesonge woren . . .

Um ronnen Dësch huet dann du ee vun denen, déi bis zum Schluss bliwwe woren, de Courage gehat, fir ze fron, ob si da vergiess hätten, datt deen Dag en nationale Feierdag wir. Si hätten dach bal misse bis no der »Uelzecht« bleiwen, wann si nach Lëtzebuerger wöllte sin.

„Uelzecht?“ sot een, „hal mer op mat der »Uelzecht« a mat dem Patriotischem. Wat heescht hei nationale Feierdag. Dat as dach alles nët anescht wéi d'Uelzecht, déi do besonge gët, alles ewéi nët klor. Wat hu mir vun esou engem nationale Feierdag? Géi mir ewech, dat si Kannereien an eiser Zäit!“ Ech weess nët, ob dat Kannerei gin as, ma et kënnt een awer bal zu där Iwverzegong kommen, wéi wann eis Fuerwe vun dem Fändel an déi richtig Uelzecht gefall gewiescht wiren an et hätt nach keen dat Sefepollever fond, dat hinnen hire Glanz kënnt erëm gin . . .

Will Reuland

H. Klees

Wéi mer ons esou (ver)nennen

(II)

Mir haten an där leschter Nummer ugekënnegt, mir géngen och d'Nimm vun de Leit aus de Grenzdierfer vun onsen Nopeschlänner bréngen, mer kruten déi awer nach nët all zesammen; fir den Areler Streech gët et jo elo och erëm eng Opstellong. (cf. ons kleng Bibliographie.)

Ir mer ons di eenzel Nimm e bëssche méi genee ukucken, ziele mer nach eng Rutsch Ergänzungon a Verbesserungon op, di Frënn a Bekannter ons mat gedeelt hun*).

Bartréng: — d'Laturen am Lach ... siwen Eemre voll Blut (cf. Brattert)

Bus: Fäschendréier

Butschebuerg: — Wéi eiser Härgott de Gehaansbierg eropgong, as em B. aus der Hatt gefall (cf. Réimech)

Donkels: — Bekannt wi den Donkeler Wollef.

Duelem: Heescheleit, Lompekréimer (cf. Sichenhaff) — En huet Féiss wi de Mann hanner dem Älter vun Duelem

Esch-Uelzecht: — Escher Wand as Dreck an der Hand (Am Kaldall gesot)

Fiels: Fielslais

Glabich: — E war zu G. op der Universitét

Greiweldéng: Hääschekanner, -leit

Gréiwemaacher: Flettiën

Heeschdref: — Wie fiirt duerch Wallefer ouni Wand, dat weess all Lëtzebuurger Kand, wie geet duerch Stesel ouni Streech, hie sief vu Beggen oder Eech, wie kënnt duerch Hielem ouni Kuerf, well waakreg Leit sin an deem Duerf, a wien nach

duerch Heeschdref ouni Spott, die fënt bestëmmt grouss Gnod bei Gott

Heischent: — Ech war allzäit schon dausendmol op Heischtermaart, sot d'Fra (en as nëmmen all Jor eemol)

Iechternach: am Gromperelach

Kanech: — de Kanecher Duuscht

Kliärref: Koappen

Konsdref: — En hätt gär Paräisser Schong (kleng), an en huet Konsdrëffer Féiss (grouss)

Koplescht: Geschlénger, Hämmelsgelénger

Lellgen: Klautercher (nom 2. Weltkrich eréischt)

Lëntgen: — Alles huet en Enn, wéi de Mann vu L. nët, deen hat en Änn (séng Fra), an dat as em gestuerwen

Mäertert: Stéiercher

Märzeg: — läit nët wäit vu Felen

Méidéng: — Zu M. as méi Déngen, zu Mutter as de Mutt fort

Nouspelt: Du kriss een zu N. gebak

Sichenhaff: Lompekréimer

Steën: — Stener Sonn (fir de Mound) (cf. Boxer)

Stolzebuerg: — zu St. sin 99 Affekoten, an deen honnersten as nach ewell keng domm Louder, well en as Bëschof

Stroossen: Weckdéif

Veianen: — D'Steigerong vu geekig: Veinen, Déikrich, Ettelbréck

— A wat man dann d'Veiner Geeken? guff de Picars Matti zu Déikrich gefrot. Ma se safften Huawer fir di Déikricher Iäselen; da sen ech awell léiwer e Geek wi en Iäsel, well e Geek kann op eenem Iäsel reiden, awer en Iäsel nët op eenem Geek.

Wallefer: — W. Wand (cf. Péiteng)

Wegdijen: Binniën

Weimerskiirch: Lompendutti

Weller: Schnéischépperten

— Di Weller schlou op den Teller

*) Armand Bruch, Marcel Etringer, Jean Milmeister, Hélène Palgen, Will Reuland, Heng Rinnen, Tidd Schroeder, Fernand Spier.

As dat nach dran?

Fréier war onst Ländche bal *esou neutral*, datt et sech knaps ëm *séng ege* Saache gekëmmert huet; haut as et nët mi grad esou neutral, ma 't këmmert sech ëmmer nach léiwer ëm di *aner*.

*

Ee Gléck, datt mer d'Bauern an d'Wénzer hun; ons *Zubsiëpolitik* wär soss scho laang am Emer.

*

Stell Der vir, 't soll *Deputéierter* gin, déi de Mond emol nët opman fir ze gaapsen.

*

Wéi de Bopi *honnert Jor* al gi konnt? — Do musse mer elo mol ofwaarden, wat d'Braueri, d'Kellerei oder d'Molkerei fir de Gebuertsdag spendéiert.

*

Vun e Sonndeg u solle vill *geeschlech Härren* op de Schlappe vum Priedegtstull erofklammen; dann erwäche se d'Leit nët méi.

*

Mir kucken nët nëmme nom *Schäin*; héchstens emol nom Geldschäin.

*

Esou ër, déi deermoosse vill »*Massnahmen ergreifen*«, missten dach endlech emol d'Mooss geholl kréien.

*

De Béischt as bëlleg, ma *d'Fleesch as deier*.

*

»*Animation Culturelle*«? — E Faass Fräibéier, an de meeschten Dusch as geläsch. D'Wëssen ersetze mer duerch d'Schnëssen.

*

Natiirlech, mir hun all eist *Lëtzebuerg* gär. — Ower d'Lëtzebuerg?

*

As dat nach dran? — Wien haut *schwaarz schaffe* wëllt, muss mat alle Waassere gewäsch sin.

*

Dat passt wi eng *Fauscht op d'A*. — 't gët der erëm méi, di dat nët glewen, an di onbedéngt probéiere mussen.

*

Di *al Leit* woren *och* keng Daboën; si sin et *och* eréischt gin.

*

Aus de *Kammer* gët Leit; an aus de Leit gët *Kanner*.

*

Lëtzebuerg gët nach méi *demokratesch*; hei gët elo glat nët méi diktéiert. — Muer gin all Daktyloën entlooss.

*

Mir mussen nët *mat der Welt mat virugon*; mir krute se nach all Kéier erëm, esou no zéng, zwanzeg . . . Jor.

*

(E)en *décke Lëtzebuerg* muss nët onbedéngt en *décke Patriot* sin.

*

't versteet een, datt de Lëtzebuerg sech fréier méi op *d'Féiss trëppele gelooss* huet, well e meeschtens séngem grouse Brudder séng Schong un hat. — Awer haut?

*

Brécken hätte mer bal vëlleg; hätte mer elo nach Stroosse fir drënner.

*

Mir géngen *d'Pollefer nët erfannen*; mir sin eben e friddlecht Vollek.

*

En hätt vläicht de *Courage* fir *séng Menong* ze son, hätt en nëmme de *Courage* fir emol eng ze hun. — Awer d'Häerz op der Hand an d'Fauscht op d'A geet nët duer.

*

t' sin der, di entschëllege sech domat, datt se léiwer e Frang gi wi e Schäin: deen huet *d'Wieremt vun der Hand* nach! — Si gin dofir awer keng zwee Frang.

*

Wat as méi schwéier: freiwëlleg *aarm gin*, oder freiwëlleg aarm bliwen?

*

Di *flottst Sëtzen*, di hei am Land ofgehale gin, kommen elo mat engem Stär an de »*Guide Michelin*«. — Dat as eppes fir d'Touriste gemaach.

Klose Flëpp

Kauzeg Mënschen

an där wäertesser Wot an am Kiddel virgestallt vum Jean HAAN

III.

De blannen Téidor

De klengen Téidor hat zwee frëscher a gesonner Aë mat op d'Welt bruecht, genee wéi och déi elef aner Bërschtelcher a Kome-roden, déi datselwecht Joër vum Paschtouer an den Dafregëschter agedroe goufen.

E bëist Geschéck awer huet — fréi schon — mat rauer Hand an dat bluttjongt Liewe gegraff an et blann gi gelooss fir ëmmer . . . Dat war beim groussen Duerfbrand vum 1840. Wéi deemools de schaarfen Ostwand d'Stréiwëscher vun den Deech wéi Flame-rakéite vun Haus zu Haus gejot huet, loug de klengen Téidor mat enger uerger Riedel-krankheet an der Wéi. D'Leit haten duurch d'Feier, dat an engem onheemlechen Tempo ëm sech gegraff huet, de Kapp verluer: si hun an der Hoossel hir Kënnercher an Dek-ke gewéckelt a mat der Wéi nëmme séier an de Sauerwisen a Sécherheet bruecht.

Deemools op deem onséilegen Äschermët-woch, deen an där Chronik vum Duerf 56 ofgebrannten Haiser verzechent, huet dee fiichtkale Mäerzniewel säin onmënschlecht Wierk um kranke Béifche gedon: d'Riedele sin — wéi d'Leit sech ausdrécken — an d'Ae geschlon, an dem Téidor sollte fir säi Lie-welaang d'Schéinhete vun dëser Welt ver-schloss bleiwen.

Mat wivill Liewenskonscht a Frousënn de Blanne säi Lous ze droe wouss, konnt een a spéidere Joren ëmmer dann am beschte feststellen, wann rëm eng nei Grupp Aus-wanderer, déi d'Amerikaféiwer gepaakt hat, hiren Tour duurch d'Duerf gemaach huet, fir Addi ze son. Da war et all Kéier den Téidor, deen un der Spëtzt vun den »Amerikaner« opgezun as an hinnen op sénger Harmonika mat Danz, Gesank a Musék dee bekannte »Chant du Départ« gespillt huet: „Jetzt ist die Zeit und Stunde da, wir ziehen nach Amerika!“ . . .

Eng Schoul hat den Téidor ni besicht. An dach huet en sech daper duurch d'Liewe ge-

schlon, nom Doud vu séngen Elteren duerch allerlee kleng Aarbechte säi Liewensënner-halt reedlech ze verdéngen. Méintelaang gong en Dag fir Dag an d'Nopeschstied-che bei gutt situéiert Familjen, wou hie fir d'Sëen an d'Klengmaache vum Brennholz gesuert huet. De Wee dohin huet hien ouni friem Hëllef gesicht a fond. 'T hat nun awer wuel eng gewëss Zäit gebraucht, bis säi Ge-fill a säi Gehéier hien nët méi am Stéch ge-looss hun, an dacks as em dësen oder dee klengen Onfall geschitt, ounéi dass en dofir awer vu séngen deeglechen Aarbechtsgäng hätt kënnen ofgehale gin. De Bengel, deen iwwerall säin treie Begleder war, huet e wéi e Fühler virun sech ausgestreckt an as op dës Weis viru munnech onerwünschtem Zesummestouss verschount bliwwen.

Wann d'Fréijor koum a mat him d'Zäit vun den Holzsteën, dann huet den Téidor sech réigelméisseg an de Bëscher afanne gelooss. Eng Dose Familjen aus dem Stiedchen hun him, wéi scho gesot, ee Joër wéi dat anert, d'ganz Suerg fir hiirt Brennholz iwwer-looss. Den Téidor huet gesteet, de Fouer-mann besuert, geseet, gerass an d'Holz op séng Plaz gedron. Sou hat hie méintelaang am Sauerstiedche séng Beschäftigong an e war och do richtig zou enger populärer Per-séinlechkeet gin.

Sou war en enges Daags och rëm mat sénger See ugeréckt, fir déi Sait dër Sauerbréck a Valeriussen d'Holz kleng ze maachen. Den Här an d'Madamm ware muerges fréi scho mat der Mall op Bréissel gefuer an d'Madam hat zum Meedche gesot: „Hei, ëm néng Auer bréngs de dem Holzschnid-der eng Drépp, a wann en alles opgedron huet, gës de him och eng Fläsch Béier!“ Em néng Auer kënnt d'Meedchen, wéi ubefuel, mat der Fläsch a schëtt dem Téidor eng Drépp eraus. Den Téidor stellt d'See op d'Sait, hëlt d'Jhick aus dem Monn a setzt d'Glas un. Mä kaum hat en eng Schlupp ge-holl, du späizt hien s'am Bou eraus bis an d'hallef Strooss. „Do!“ sot en a reecht dem

Meedchen d'Glas zrécck, „so dénger Madamm, si soll hiren Hoërucleg selwer drénken!“ D'Meedchen hat nämlech d'Fläsch verwiesselt an dem Téidor eng Chartreuse erausgeschott.

Virun all Holzstee huet den Téidor regelméisseg am viraus d'«Coupe» gepréift („ech war kucke!“) sot en, an huet geschmunzt) an dobäi och scho séng Wiel getraff. Hien huet sech am Moment vun der Stee denen anere Libhaber ugeschloss an dobäi gäre mat ale Bekannten aus den Nopeschdierfer gesproocht. Hin and widder as en och emol iwer eng Bamwurz gefall, huet de Bësch awer ni verlooss, bis déi lescht Kuerd hire Kefer fond hat. Hat e wëlles, eng Kuerd ze steën, dann huet en se genee der Längt no ofgeschratt a mat den Ärem an den Hänn ofgetaacht. „Eng gutt Kuerd“, sot en, wann en eppes Passendes fond hat. Iwwer dem Steën huet de blanne Mann poulriicht viru sech gestuerkt an no alle Säiten hi gelauschert, fir séng Konkurrenten z'entdecken. Hei an do huet och mol e Spaassvogel hie liicht iwwerbueden, fir en ze exteren, well den Téidor huet Spaass verstan, trotz séngem schwéiere Gebriechen, dat en nët néierdrécke konnt. En hat Sënn fir Humor, wouss spaasseg Froen ze stellen a wëtzeg Äntwerten ze gin an en huet méi wéi engem, deen nët blann war, eng heelsem Léier gin.

Eemol war en am Summer an eng kleng Wirtschaft un der Landstrooss agekéiert an en huet sech do e Glas Wäi bréngé gelooss, deen e mat Waasser gemëscht huet. Un engem Niewendësch souzen e puer ausgelosse Studentecher, déi dem Wäi fläisseg zougesprach hun an den Téidor uze wollten, well hien nët esou kéng wär, säi Wäi pur ze drénken. De Blannen huet dese jonge Liichtfanken hire labbere Mond gestoppt mat enger Äntwert, déi e lachendes Monds an déi hei Dichterverse gekleet huet:

Das Wasser macht stumm, das beweisen
[die Fische,

Der Wein macht dumm, das beweisen
[die Herren am Tische.

Da ich aber beides nicht mag sein,
Vermisch ich mir Wasser mit Wein.

Dem Knéckbauer aus der Hiwelgaass sollt hien emol an de Bësch Fäsche maache gon, an d'Meeschtech huet em fir säi Mëttegiesen eng déck dréche Kuuscht agewéckelt. „As dat alles?“ frot den Téidor. „Juër“, sot de Bauer, „mä wann s de mer follegs, da lees de der se an d'Stuurmbaach, da gët se dräimol sou déck!“ — Wéi den Téidor owes heemkoum, frot de Knéckbauer: „A wéi as et da gaang, Téidor, hies de vill Fäsche gemaach?“ — „Oh“, äntwert deen, „ech hun eigentlech nëmmen eng gemaach, ower eng déck. Ech hun s' och an d'Baach geluegt, a wann déi opgeet wéi méng Kuuscht, da gët et e ganze Won voll.“

Wéi bei alle Blanne war och dem Téidor säi Gehéier apaart gutt. En huet séng Bekannter alleguer, ouni Feel, un hirem Schrëtt erkannt. Enges Daags as säin ale Frënd, de Schouster, em op der Strooss begéint, a wéi deen de Blanne vu färe gesinn huet kommen, wollt en sech absichtlech stëll verhalen. Fir ze gesinn, ob den Téidor hien och wiirklech erkenne géif, as en, ouni e Wuert ze soen, un em laanscht gaang. Soubal déi zwéi Männer unenee verbei waren, huet den Téidor sech ëmgedréit a séngem Frënd nogeruff: „So mol, Méchel, du bas awer nach kee sou e groussen Här, dass de mir nët méi brauchs Gudde Muergen ze son!“

Aussergewéinlech gutt war och säi Verhalt. Vun de kiirchleche Festdeg huet en all Massa Vespergesäng kannt, a wann en, — awer méi dacks de Fall war — de Koschter, säi Koséng, am Kouer ersetzen huet missen, dann as et duer gaang, dass de Paschtouer em sot: „Téidor, haut as »Statuit« oder »Os justi« oder »Dilexisti«. Da wouss hie Bescheid an en huet déi ganz Mass eleng gesongen oder d'Roll vum Virsänger gespilt. Uerg a Verleënheet as den Téidor awer ge-

roden, wéi an den 80er Joren den Tréierer resp. Lécker Choralgesank duurch den neie Regensburger ersat gouf. Dunn as hie stënterlech aus dem Kiirchekouer verschwonn; awer no Jor an Dag koum en erëm an hat rëm, wéi fréier, séng éischt Plaz. Hien hat nämlech an der Zwëschenzäit am Stiedche d'Geleënheet, fir nozelauschteren an déi nei Melodien ze behalen.

Genee sou opfälleg war och dem Téidor säin Uertsgediechtnes. Vun allen Nopeschdierfer huet e bëino grad esou gutt all Gaass, jidd Haus an d'Leit dervu kann, wéi vun doheem.

Eemol am Joër op d'manst huet e regelméisseg séng zwou Schwëstere besicht, vun denen déi eng 8 km wäit an déi aner 12 km wäit doheem ausbestuet waren. „Als Bouf vun acht Joër“, sou erzielt een aus sénger Famill, „krut ech d'Erlaabnes, fir mat em op Houschent bei eng vu ménge Mattanten ze gon. Um halwe Wee si mer nët der kamouter Landstrooss mat dee ville Kéieren nogaang, ma mir hun e klengen, awer wäit méi en noë Säitewee geholl. Wéi mer an der Géigend vum Këppenhaff fir d'zweet ofgebéit hun, sot den Téidor: „Pass op, elo kënnt eng Sandkaul, dass de mer do nët erfrofrëlls!“

Iwwer de Bann an d'Bëscher vu séngem He-mechtsduerf wouss den Téidor Bescheed wéi kaum een aneren. Vun de Stécker, déi hie beim Delen doheem krut, wouss e genee, wou se lougen a wéi grouss se waren; a sonndes gesouch een en dacks um Wee no dem »Aal«, »op d'Schoul«, »ënner Schlid-derech« odder bei de »Wowee«, fir — wéi e sot — no sénge Lännereien ze »kucken«. A séngen zwou Louhecken »op Fraasselt« a bei der »Millen« wouss e genee, op d'Be-mercher, déi op der Grenzmol stongen, him oder dem Noper séng woren, an am Summer an am Hierscht huet en sech ëmmer am viraus en exakten Iwwerschlag vum Erdrag vu sénge Kiischten-, Äppel- a Bire-beem gemaach.

Wann den Téidor a sénge leschte Joren duurch oniwwerluegt Fräigéiwegkeet an allerlee Mëssgeschécker séng meeschte Lännereien huet verkafe missen an him do-duurch eng Zäitlaang méi dréif Liewensdeg zougemoosst waren, dann huet en trotz allem ni séng frou a guttgemutt Stëmmong verluer. „Wien hätt och denke kënnen“, sou huet en etlech Méint viru séngem Doud nach gesot, „dass ech et op 75 Joër géng bréngen? Dorop hat ech mech wiirklech nët agericht!“

Vum Paschtouer Dupont

Durech d'Beispill vun aneren ugedriwwen wëll ech erziele vum Paschtouer Jacques Dupont. Hie war am Pafendall gebueren a vun 1880-1916 war hie Paschtouer zu Bieles. En as och zu Bieles begruween. Fir d'éischt e puer Erliefnësser aus der Schoulzäit.

Hien hat séng Method. Wann hie vum Judas séngem Doud erzielt huet, da gung hie bei d'Holzkescht an huet e Stéck Holz erausgeholl. (Deemools stongen nach an de Schoule Kolonneniewen.) Dann zuch hien eng Ficelle aus der Täsch, huet e Schlaf gemat, d'Stéck Holz an dee Schlaf gestach, zougezun an da sot hien an engems, datt hien d'Stéck Holz an d'Luucht gehalen huet: „Gesitt der Kannner, sou hung de Judas um Bam.“ Eng aner Kéier huet e vum Moses erzielt, deen um Bierg Nebo war. „Dat léisst sech liicht behalen“, sot hien, „denkt nëmme drun, dass de Moses, oben auf dem Berge war. Dir brauch nëmme dat Wuert Nebo, hannerécks ze liesen, oben, an dir huet den Numm.“ Eng aner Kéier war Unterrécht an der Kiirech — sonndes virun der Vesper. Deemools haten déi grouss an déi kleng Medercher ganz breet Hitt, mat allerhand kënstleche Blum-

men drop. Du sot de Paschtouer zu de Bouwen: „Huet kee vun Iech Fixfeier, da géife mir dee Bësch do mol uestiechen.“ Deemools haten d'Bouwen iewer kee Fixfeier. Jiddefalls huet kee sech gemellt.

Ouschteren hun déi grouss Jonge missen op den Duxal an der Kiirch klammen. Do hu se dann d'Bänken an d'Still openee getätselt. Op en Zeeche vum Paschtouer hu si derwidder gestouss an da gouf e fuurchtbare Spëktakel. „Sou war et bei der Operstehung Jesu!“

All déi Saachen hu mir eist Liewe laang behal.

Och am Privatlieue war hien en Original. Emol war et Kiirmesmëndeg zu Bieles an d'Nopeschpaschtéier an och d'Kapléin waren agelueden. Deemools huet den Haushär selwer d'Ham geschnidden. Nun haten d'Kapléin ënner sech ausgemat d'Ham méi séier z' iessen wéi de Paschtouer se schneide géif. Gouf also jiddereen zerwéiert, da freet de Paschtouer: „Dir Hären, huet Dir all Ham?“ An iwuerall jäizen se: „Ech nach nët, ech och nach nët“ an esou virun. Gedëlleg schneit den Haushär nei Tranchen. E freet erëm: „Wéi as et, huet Dir all Ham?“ Du jäizen hirer erëm eng ganz Parti: „Ech nach nët, ech nach nët.“ Du gouf de Paschtouer béis an e sot: „Dir Päerdsjongen, dir Näischnotzen, ech späizen op d'Ham!“ An hien huet drop gespaut an d'Ham an d'Kiche gedro.

Eng aner Kéier war Installatioun zu Uewerkuer. Den Här Dupont hat eng Facilitéit fir Chronogrammen ze maachen. Och fir d'Installatioun hat hien ee verfaasst. En huet dann op déi wäiss Zwëscheblieder vu séngem Direktorium geschriwwen. Nu wollten déi Déifferdinger Kapléin him e Streech spillen. E puer Deg virun der Installatioun si se den Här Dupont besiche gaang. A geschwënn hate se Rieds vu sénge gudde Biren. „Abee“, sot de Paschtouer Dupont,

„ech gin iech der e bëssen an de Gaart plécken.“ Kaum wor e fort, fungen se un am Direktorium ze sichen a geschwënn hate si de Chronogramm fond. Séier gouf en opgeschriwwen, d'Buch erëm a séng Rei gesat a vun eppes anere geschwat. Gläich drop koum de Paschtouer erëm mat enger gudder Gaaschel Biren. „Hei sin se“, sot hien an en huet se op den Dësch geluegt. D'Kapléin hu se sech gutt schmaache gelooss. An der nächster Woch war Installatioun zu Uewerkuer an der Här Dupont an och d'Kapléin woren agelueden. D'Jesse gong un a wéi et bal um Enn war, huet een Här u säi Glas geklappt an dem neie Paschtouer vun Härze gratuléiert. Duerno as den Här Dupont opgestan, mä de selwechten Ament as een zur Dir erakomm a sot: „Hei as eng Depeesch vum Paschtouer vu Weimerskirech.“ Du sot den Dechen: „Här Bieleser, solle mir déi Depeesch nët nach liese loossen?“ „Ma ganz gären“, sot den Här Dupont an hien huet sech erëm gesat. Du liest dann een d'Depeesch an den Här Dupont deet Kreesch. „Dat as jo mäi Chronogramm, Dir huet mir e gestuell! Dir Päerdsjongen, dir Déif!“ Mat aller Méi hu si e berouegt.

Engem Kaploun huet hien eng Priedegt géilint. No wéivill Méint huet de Paschtouer reklaméiert. Du huet de Kaploun, wat deemools gung, d'Priedegt erëm geschéckt als Muster ouni Wäert, wat den Här Dupont schwéier verdross huet. W.

De Räche kann alt domm sin,
da wäerd en nach gedeien;
ma d'Dommheet bei em Aarmen,
as guer nët ze verzeien.

Fir déi kleng Leit

Wofir nach nët ganz fléck
kleng Märelen hiirt Nascht
virun der Zäit verloossen...

Eng Koppel Märelen hat sech op engem jungen Dännebam am Fong vun engem Gaart, deen op eng grouss Wiss gestouss huet, ukaaft. Do haten si jhust dat fond, wat si am léifsten haten; e breiden, niddrege Bam, riets a lénks kleng Gaardewise mat Blumen a Gesträich rondëm, an hannerun all denen, schéin ënnerhale Gäert, déi immens fräi Wiss, déi sech e puer Kanner, en Trapp Schof a ganz vill wëll Kanéngercher dele konnten. Dat alles war vun engem weiden Himmel iwweizun, a vu perfekter Rou ëmponnen. Et war ee Paradäis, dat d'Vullen do fond haten . . .

An där ganzer Dram-Landschaft hun natiirlech och e puer Kazen nët gefeelt. Si waren d'Däiwelen, déi ëm d'Paradäis geschlach sin . . .

Mä d'Vullen hun se jo kann, a konnten sech vrun hinnen an uecht huelen.

An hirem Dännebeemchen hun d'Märele gläich ugefaang hiirt Nascht ze bauen. A well si esougär méiglechst no beim Buedem gewunnt hun, koum hir Heipchen op en ëneschten Aascht ze stoën. Et war, genee gesot, op där Plaz, wou den Aascht erausgewuess as aus dem Stamm vum Bam. Esou krut dee lichten, ronne Vullebau aus direm Gras, e festen Halt, eng zolidd Stäip. Wéi d'Wunnéng fäerdeg war, huet d'Frächen hir Aer och gläich geluegt. Et waren der sechs, a si ware ganz kleng. Op engem douce blo-gréngem Fong waren se hellbrong getëppelt.

Vu Freed huet de Männche wonnerschéi gesongen, wann en nët grad erausgeflu war fir der Frächen den Iessekascht erbei ze bréngen. Besonnesch owes huet säi Lidd apaarti schéi geklongen.

Gutt zwou Wochen drop sin d'Villercher ausgekroch. Si si séier gewuess, well si vun denen Alen esou faméis gutt gefiddert goufen. Et war jo och liicht, klengt Gedéiesch, butzeg Schleken, ma och laang fett Wirem vun dene jidder klenge Villche e Maufel krut, an dem grouss Wisegrond ze fannen. D'Kanner aus dem Haus hun d'Nascht ëmmer nëmme vu wäit gekuckt, fir d'Vullen nët z' erféieren. Mä eemol muerges, haten si sech e bèsse méi no erugeschlich, an hun dun een um Buedem ënnert dem Nascht fond. E konnt ewell sprangen, mä nach nët richtig fléien. Jäizen awer, o mei, dat konnt e ganz faméis . . .

D'Kanner duechten de Villche wär aus dem Nascht gebonzelt. Si gesouchen och, dass d'Nascht méi wéi voll war, dass guer keng Plaz méi dra wär fir deen, deen erausgefall war. Dofir wollten si dee Klenge séier bei eng léif Madamm aus der Géigend droen, an ëmmer verongléckt oder krank Déieren a Vulle bei sech doheem versuergt huet. Hiirt Haus war besonnesch interessant fir d'Kanner, well do allerlee opgestoppten Déiere stongen an d'Madamm vill driwwer ze verziele wouss.

Esou gär hätten d'Kanner där grousser Déierefrëndin d'Märele gedroen. Mä d'Mamm huet et nët erlaabt.

Jo, de Kanner hir Mamm hat grad en Artikel an enger Vullenzeitong gelies, an deem stong, wann een nach nët ganz flécke Villchen ënnert dem Nascht onbehollef kleng Spréng méich, da soll een dee roueg gewäerde loossen. Do géif séng Mamm hie jäizen héieren a fiddere kommen. Hie wär nämlech nët aus dem Nascht gefall, mä erausgesprongen, als éischte vun der ganzer Märele-famill.

Wofir war hien esou presséiert? Abee lauschtert: Jhust d'Märelen hu grouss Verloschter, an dofir wëllt en Naturgesetz, dass si deem entgéint schaffen. Dat geschitt do duerch, dass d'jong Märelen d'Nascht esou

bal wéi méiglech verloossen, ier se richtig fléie kënnen. D'Nascht gët dann no an no eidel, a wann et emol ausgeraibert géif, wär nët méi vill oder näischt méi dran. Déi Villercher, déi d'Nascht esou fréi verloossen, halen sech an der Noperschaft op, zwee, dräi, véier, fënnel Meter ee vum aneren, a ruffen sech d'Elteren erbäi, wann se hongreg sin. Doduerch, dass si bal ganz op sech selwer gestallt sin, gin si och fréi selbstänneg a gutt staark.

Well d'Verloschter besonnesch hefeg bei de Märele sin, bréngt hir Natur et och fäerdeg, bis zu véiermol am Joër ze bréien. Dat as en Ausgläich fir hir staark Verloschter . . . Hiirt Ausstierwe muss jo verhënnert gin . . . A fir de Märelen et ze erlaben, bis zu véiermol am Joër ze bréien, huet de Männchen et iwwerholl, déi Kleng, wann si aus dem Nascht gespronge sin a klotere kënnen, an sech an der Noperschaft ophalen, ganz eleng ze fidderen. Doduerch as et der Fräche méiglech, datt en aalt Nascht erëm an d'Rei gesat gët oder d'Plaz fir en neit ze sichen. Et gët keng Zäit verluer, engt gräift an dat anert an, ee Viirgank gët an deen aneren »geschachtelt«. Et as e ganzen, a feste Programm, deen d'Natur festgeluegt huet.

Dat Wuert »schachtelen« as mir nët vun ongeféier kom. Et as dat, wat am Däitsche gebraucht gët fir d'Aneneegräife vun de Virgäng beim Bréien ze bezeichnen. Do schwätzt een nämlech vun »Ineinandergeschachtelten Bruten« . . .

Mä zeréck bei ons Villercher aus dem Gaart bei de grouse Wisen.

Mat Jäizen, Ruffen, Hin- a Hiersprängen hun d'Eltere vun de klenge Märelen et fäerdeg bruecht, si all eriwwer an d'grouss, fräi Wiss ze lackelen.

Do hun si en neit Heem, eng nei Spillplaz fond, vu wou se och geschwënn ganz richtig héich an d'Luucht fléie konnten.

Op den Dännebeemchen an de Kanner hirem Gaart, koum d'ganz Märelsfamill ëmmer nach erëm, fir do ze sprangen an ze sangen. D'Kanner hate vill Freed dermat, an de Wanter hun si hire Märelcher e schéint Vullenhaus gebaut, dat koum op en héije Poul stoën, a war ëmmer gutt mat Vullefudder garnéiert . . .

Ry Boissaux

Dem Patrick séng Spichten

De Patrick as en äerdege Kärelche vu sechs Joër. Séng Mamm as eng Lëtzebuergesch, säi Papp as e Schwäizer, a si wunnen zu Lausanne. Un deem schéne Genferséi.

Sou gutt et him och do gefällt, sou gär kënnt hien awer mat séngen Eltren op Lëtzebuerg op Besuch. Am léifste bei séng Dafgiedel, déi an engem grouse Baurenhaff doheem as. Fir dee klenge Staterbouf gët et näischt méi Schéines, wéi wann de Monni d'Päerd aus dem Stall hëlt, et uschiirt, de Patrick rophieft, iwwerdeems hie selwer mat engem Spronk am Suedel sëtzt, an déi zwéin aus dem Haff an iwwer d'Gewan reiden. D'Päerdche leeft vu Freed dack am helle Galopp, awer de Patrick brauch nët ze fäerten, well de Monni hält et sécher an der Gitt.

Rondrëm bléie Blummen, d'Vulle sangen hir Liddercher, an d'Sonn blénkt um bloen Himmel. Je, et as nit ze soen, wéi glécklech en sech dobäi spiirt !

De Patrick huet awer och all aner Déier um Haff gär. En hëlleft der Tata, wann se d'Källefcher fiddert, hämelt déi kleng rosa Gissercher a spillt mam Flocki Nolafes.

E geet och gär mat an dee grouse Stall, wou d'Kéi ugestréckt sin a kuckt, wéi se d'Hee friessen an dobäi mam Schwanz d'Mécke joen.

Dass se all op hir Manéier versuergt musse gin, dat weess de Patrick. Dass se iessen a

schlofen a monter sin, gefällt him och. Nëm-
men eppes kann en nët verstoen: dass d'Kéi
an all Déier nët brauchen ze bidden. Do-
heem bict séng Mamm mueres an owes mat
him, d'Tata mécht et och sou, a si biede mat-
eneen haart virum an nom Iessen. Et sin
zwar sou komesch Wiirder derbäi, hie weess
awer schon, dass ee mam Bon Dieu schwätze
soll an him och fir alles schéi merci soen.

De Bouf as dack béis iwwer d'Kéi, wann se
sou gutt Saache kréien an ni merci soen.
Duerfir huet hien sech heemlech virgeholl,
hinnen dat bäizebréngen.

Iwverdeem wou d'Tata an der Kiche spullt,
hëlt e vum Stuffendësch en déckt Buch. Well
hien nach näischt liese kann, as et him egal,
watfir e Buch et as. D'Haaptsaach as, dass
et déck as. Fir sou eng wichtig Saach mécht
dat grad gutt. An der Bakes steet säin Ämer-
che mat Waasser a mat der Waasserpistoul.
Domat huet en ewell hei an do de Monni
erféiere gedoen.

Mat séngen dräi Saache geet de Patrick an
de Kéistall. En etlech Kéi sin nach nët
fäerdeg mat Idderzen, déi aner leien do ze
topen.

E fänkt bei deer éischer un, déi gemittlech
do läit. D'Buch gët opgeschloen, an de Bouf
seet säi Spréchelchen eraf: „Bon Dieu, mer-
ci fir dat gutt Iessen!“

D'Kou kuckt nët em, och nët wéi en et fir
d'zweet sect. Si wäerd vill midd sin, an da
muss ee jidderengem séng Rou loossen, wéi
de Patrick et scho mol ze héiere kritt huet.
Déi zweet, d'Bless, déi lauschttert och nët. Si
streckt sech a gaapst. Si as vläicht nët
schlecht, mee fir den Ament huet se keen
Iddi. Dat muss een och verstoen.

Déi drëtt, déi kuckt a lauschttert op de Spré-
chelchen: Bon Dieu, merci fir dat gutt Ies-
sen! Awer da rëselt se ganz enegesch
»neen« mam Kapp. Dat as nët schéin, well
d'Iesse war gutt, an et muss ee merci soen.

Da waart emol, du! De Patrick stécht séng
Waasserpistoul an den Ämer an zitt se voll,
a jizz! huet se d'ganzt Gesiicht an d'Ouere
plätschnaass! — Sou! Da weess se dat fir
eng aner Kéier!

Déi véiert, de Polli, dréint sech em a be-
kuckt de Patrick. Vlächtt waart se, wéi
soss, op e gudde Maufel. Neen, si lauschttert
ganz brav no, a wéi de Bouf hir d'Gebiet
dräimol virgesot hat, wénkt se ganz fest
mam Kapp a mat hire brenden Oueren: jo.
Do as de Patrick gelleg frou driwwer; si
huet et bekäppt. Séier leeft en an d'Bakes
a gët hir zwéin décker, rouder Äppel.

„Bon Dieu, merci fir déi gutt Äppel!“ seet
dobäi de Patrick.

D'Kou, déi sech dra verschléckt huet, wénkt
nees derzou.

Pauline Schroeder

Kannerreim

Eng — mer gin an d'Gemeng;
Zwou — mer fänken eng Flou;
Dräi — mer réieren de Bräi;
Véier — mer drénken de Béier;
Fënnef — mer kréie Gehëllef;
Sechs — mer schneide Gehäcks;
Siwen — mer gi verdriwen
(d'Deppe geriwen);
Aacht — d'Box kraacht;
Néng — d'Deppe stin am Schréng;
Zéng — d'Gras as gréng.

Notizen

Eise Präsident as vun der R.T.B., däitsche Programm, fir en Interview iwwer d'Actioun Lëtzebuergesch ugeruff gin, deen den 9. Februar 1977 duurchgaangen as.

D'Gemeng Munzen huet wëlles hir Stroosseschëlter nëmmen op lëtzebuergesch ze maachen.

De Ministère vun de Kulturelle Saachen huet e Communiqué erausgin, no deem Lëtzebuurger Autoren an de postprimäre Schoulen aus hire Wierker virliese kënnen, wann se dat wëllen. Si sollen duerfir eng Fiche ausfëlle mam Numm, Virnumm, Tëlëfon, mat der Adress, eng kuurz Biografie mat den Titele vun de Bicher, déi se publizéiert hun, sief et franséisch, däitsch odder lëtzebuergesch. Den Departement vun de Kulturelle Saache kuckt dann derno fir déi Liesstonnen an de Programm vun de Schoulstonnen anzubauen.

D'Lëtzebuergesch an der Kiirch war op der leschter Generalversammlung vun der A.L.zer Sprooch komm. Nom Konzil as eis Sprooch vill méi an der Kiirch am Gebrauch. Et gin elo ewell Masstexter fir d'Bestietnës, Hochzäitmass, fir d'Begriefnësmass an elo och de Kanon II. Et kann een sich déi Texter an der St. Paulusdréckerei bestellen.

Eis Sproochecouren hun iwwerall vill Usproch fond an en aner Joër wäerden der méi an op méi Plaze mussen gehale gin. Et geet de Leit, déi dra kommen, drëm fir lëtzebuergesch schwätzen ze léieren. Mam Liesen an deer neier Schreifweis geet et och liicht, an déi Menong, déi aner dra gesinn, datt se misste fir d'éischt däitsch kënnen, fir mat ze kommen as domat widderluegt gin.

Déi Areler fannen ëmmer méi Leit, déi sech fir hir Sprooch intresséieren. Do gesinn si

haut an, wat se drun haten an hun. E gud-den Déngscht leescht hinnen d'Buch vum Jules Christophory »Mir schwätze Lëtzebuergesch«, illustréiert vum M. Weyland, dat elo eng nei Oplag kritt. Et kascht 280 Frang an et kann an de Bicherbuttécker a beim Autor (Adress: Gréivelshaff/Bartréng) bestellt gin. De Guet vun dësem Buch heescht: »Sot et op Lëtzebuergesch« dat 1973 erauskomm war.

De PHARE/Forum, d'kulturell Bäilag vum »tageblatt«, déi viru Krëschttag nees eng Kéier erauskoum, hat als Thema déi Kéier d'Lëtzebuergesch mat Artikle vum Lex Roth, H. Rinnen, Alain Atten, Evy Friedrich, René Kartheiser, Pir Kréimer, Mars Klein, Cornel Meder, Pol Pütz, Pitt Schlechter, Josy Braun. Eng gutt Initiativ.

Am »Lëtzebuurger Journal« huet den N. Jakob d'Situatioun vun der Lëtzebuurger Sprooch hei am Land, an der Areler an Diddenhewener Géigend ënnersicht (27. November, 1., 3., 6., 11., 15., 31. Dezember 1976). — Den 9. Dezember 1976 freet de Frank Molitor: Jubiläum und Orthographie für unsere Sprache . . . oder: Wer kann eine Schreibweise vorschreiben ? an e mengt, et wir verfassungsrechtlech nët richtig, wat gemaacht gi wir.

FIR D'MAMM

Texter a Lidder zesummegestallt vum Laure Wolter. 115 Säiten. Präis (mam Porto): 160 Frang. Broschéiert.

Bestelle bei der Actioun Lëtzebuergesch. Postkëscht 98, Lëtzebuerg. (Keng Sue vir-drun aschécken!) Nët an de Bicherbuttécker.

6. Generalversammlung vun der Actioun Lëtzebuergesch

den 22. Januar 1977 ëm dräi Auer nomëttes am Sall vum Café du Commerce, op der Plëssdarem, an der Stad Lëtzebuerg.

Zënter d'A.L. besteet as et fir d'éischt, datt de Sall déckevoll war a Leit hu misse fortgoen, well se keng Plaz méi kritt hun. Och de Radio, d'Tëlevisioun an déi gréisst Zeitunge woren do. Et as en Zeechen, datt A.L. hir Plaz bei de Leit fond huet.

De Präsident Lex Roth fänkt d'Veersammlung u mat enger Ried an deer Sprooch, wéi mer se gewinnt sin um »Hei elei, Kuck elei« oder am Radio ze héieren, an och op ze ville Stad- an Duerffestlechketen. Fir d'éischt lauschteren d'Leit verwonnert no, du verstin se wéi et gemengt as an hien domat wollt weisen, wat den Zweck vun der A.L. wir. Duerno schwätzt de Lex Roth wéi eis Lëtzebuenger de Schniewel gewuess as, an dat mécht besser.

De Comité koum 1976 dräizéngmol beieneen. De Präsident as frou, datt den Text vum Arrêté fir eis *Schreifweis* erauskoum (Mémorial B N. 68. 16. 10. 1976); d'*Zäitschrëft* Nummer 7 as vergraff, well am leschte Joër d'Mëmberzuel vill an d'Luucht gaangen as. Den Här Emil Schmit hat sech duerwéinst eng Hädenaarbecht gemaacht; fir d'Mëmberslëschten an der Rei ze halen, honnerte vu Leit ze schreiwen fir Mëmber ze gin, sech ëm d'Neijooschkaarten ze këmmern. D'Neijooschkaarten haten dëst Joër en »terrible Succès« gehat, wéi een an eisem moderne lëtzebuergesch géif soën.

Eng gutt Saach wor och déi éischt Nummer vun eiser Extrasérie »RICK« vum René Kartheiser, déi fir d'Schoule geduecht as. Eis Leit kruten dat klengt, schéint, propert a gutt Bichelche fir näischt Enn dës Joërs geschéckt. Dernieft huet d'A.L. nach e klengt Bichelchen erausgin, mat *Lidder a Gedichter iwwer Nécklosdag* an eng 2. Oplag vun deem vun 1975 fir *Krëschttag*, déi d'Joffer Laure Wolter mat vill Gedold ze-

summegesicht a maache gelooss hat. A kuurzer Zäit woren s' allebéid vergraff. Et as e Bewäis, datt esou Sammlonge felen. D'*Annoncen* an den Zeitongen op lëtzebuergesch sin 1976 erëm an d'Luucht gaangen. 1974 woren et der 600, 1975 sin et der 991 gewiescht an 1976 ziele mer der 1 336. Nees en Zeechen, datt et gradesou gutt an eiser Sprooch geet; en Zoufall as et wuel nët. D'Lëtzebuergesch *Sproochcoursen* hu vill Erfolleg. Se gin a 5 Stied an Uertschafte gehalten, an dat zu Esch mat 100, Péiteng mat 50, Stroosse mat 50, Mamer mat 65, Lëtzebuerg mat 45 Leit. Et sin der vun 19 Nationalitéiten dran, a fir 1977/78 mussen nach Coure bäikommen. D'A.L. hëlleft dem Veräin »Areler Land« mat Material fir lëtzebuergesch *Sproochcoursen* ze halen (de 15.2.77 as e *Sproochcour* zu Arel ugaang mat 20 Leit). Och op anere Gebitter kënnen déi Areler op eis zielen, ouni datt mer awer, egal wéi, politesch do mat géingen dra schwätzen. — An der Actioun LËTZEBUERGER HAUS as näischt Neies, mir hoffen, datt awer eng Kéier eppes geschitt an et esou wäit kënt. (Esou en Haus as ewell viru 60-70 Joër gewënscht gin.)

Eis *Finanzen* sin nët déi allerbescht, d'Suë gin ze soen all gebraucht fir d'*Zäitschrëft* EIS SPROOCH.

De Caissier René Faber leet de Bilanz vun der Keess duer an d'Keess-kontrollere *Folscheid* a *Schaack* schloen Décharge vir. Eestëmmeg ugeholl. D'Kontrolleren halen hir Plaz fir 1978.

D'Cotisioun as fir 1977 op 150 Frang festgesat gin.

Den Heng Rinnen, Vize-President a Redakter, seet wat et Neis an der Redaktioun gët an ernimmt d'Resultat vun der Ëmfro iwwer d'*Zäitschrëft*.

An der Austrëttsserie vum Comité sin dräi Mëmbren: d'Joffer Laure Wolter, d'Häre Robert Philippe an Emil Schmit; et si keng

nei Kandidaten do, déi dräi gin eestëmmege erëmgewielt.

Den Här Charel *Malané* hält e Referat iwwer d'*Lëtzebuergesch* an der Kiirch a wënscht bei de Kiirchenautoritéiten ze protestéieren, géint dat wéinegt Lëtzebuergesch, dat am neie Magnificat as. — Zer Sprooch kommen nach Stroosseschëlter, Lëtzebuergesch an der Schoul, Rodange-Monument asw. D'Versammlong wor, wéi gesot, gutt besicht an as gutt criwwer gaang, si huet domat dem Comité eng Stäip gin, dee mat Courage virufuere wäerd.

De Comité fir 1977 as deen elei:

Präsident: *Roth* Lex, 14, Dunant-Strooss, Esch-Uelzecht

Vize-Präsident: *Rinnen* Heng, 32, Bësch-Strooss (rue de la Forêt), Lëtzebuerg-Zéising

Sekretärin: *Wolter* Laure, 22, Collart-Strooss, Betebuerg

Finanzen a Reklamatiounen: *Faber* René, 14, Barriär-Strooss, Lëtzebuerg-Märel

Schmit Emil, 46, Feldstrooss, Helsem-Walfer

Mëmbren: *Hatz* André, 28, Schanzstrooss, Iechternach; *Ludwig* Jean, 52, Gaaspreecher-Strooss, Lëtzebuerg-Gaasperech; *Malané* Charel, 1, Pëtz-Strooss, Lëtzebuerg-Bouneweg; *Philippe* Robert, 9, Crécy-Strooss, Lëtzebuerg; *Reckinger* Arthur, Deche vun Dikrech, Dikrech; Dr. *Schroeder* Metty, 72, Schëndelser-Strooss, Bridel

Redaktioun »Eis Sprooch«: *Rinnen* Heng.

Publikatiounen

vun der Actioun Lëtzebuergesch

- 1) Dem Léiweckelchen säi Lidd vum Michel Rodange - 1973 (Facsimilé) 250,- Frang
- 2) EIS SPROOCH, no 1 - 1972 30,- Frang
- 3) EIS SPROOCH, no 2 - 1973 35,- Frang
- 4) EIS SPROOCH, no 3 - 1973 40,- Frang
- 5) EIS SPROOCH, no 4 - 1973 40,- Frang
- 6) EIS SPROOCH, no 5 - 1974 80,- Frang
- 7) EIS SPROOCH, no 6 - 1975 80,- Frang
- 8) EIS SPROOCH, no 7 - 1976 vergraff
- 9) Lëtzebuurger Krëschttag (Lidder a Gedichter) 1. Oplo - 1975 vergraff
2. Oplo - 1976 vergraff
- 10) Léiwe Kleeschen (Texter a Biller) 1976 vergraff
- 11) »RICK« vum René Kartheiser - Eng Héngerdeifsgeschicht - 1976 35,- Frang

Virun 100 Joër

den 23. September 1877 as den Hary Godefroid zu Jemeppe bei Léck gebuer. Mat 12 Joër koum en eréischt an d'Land, wor Kéijong a klenge Kniecht an e puer Dierfer am Éislek, éier de Paschtouer Zorn an de Schoulmeeschter Blau vu Lelljen him Stonne gin hun, fir en an d'Normalschoul ze schécken. E gouf Schoulmeeschter. Séng éischt Platz krut en zu Boxer a vun 1905 u wor en zu Réiden op der Kuer, Rodange. Do as en 1942 gestuerwen. Hien huet sech vill fir d'Lëtzebuergesch intresséiert an nieft däitsch a franséisch munneches op lëtzebuergesch geschriwen, sou vum Schlapp bis op d'Schlappen, de Méckejann asw. Derbei wor en nach Dirigent vum Réidener Gesank, huet komponéiert, an, wéi hätt et bal kënnen anescht sin, och eng Schreifweis fir d'Lëtzebuergesch ausgeschafft.

Statistesches

Ëmfro iwwer EIS SPROOCH

Mir haten all Mëmben en Ziedel geschéckt an deem mer gefrot hun, wat se dann esou vun der *Zäitschrëft* géifen halen, op eng, méi déck, am Jor duergéing oder, ob se méi dacks sollt kommen mat nët esou vill Säiten; da wat se gär dran hätten. Déi zweet Fro goung ëm d'*Cotisatioun*, ob se d'accord wiren, fir déi eropzesetzen. A fir d' drëtt gouf gefrot, ob se sech fir e *Facsimilé* vum M. Rodange séngem Theaterstéck »Dem Grof Sigfrid séng Goldkummer« géifen interesséieren.

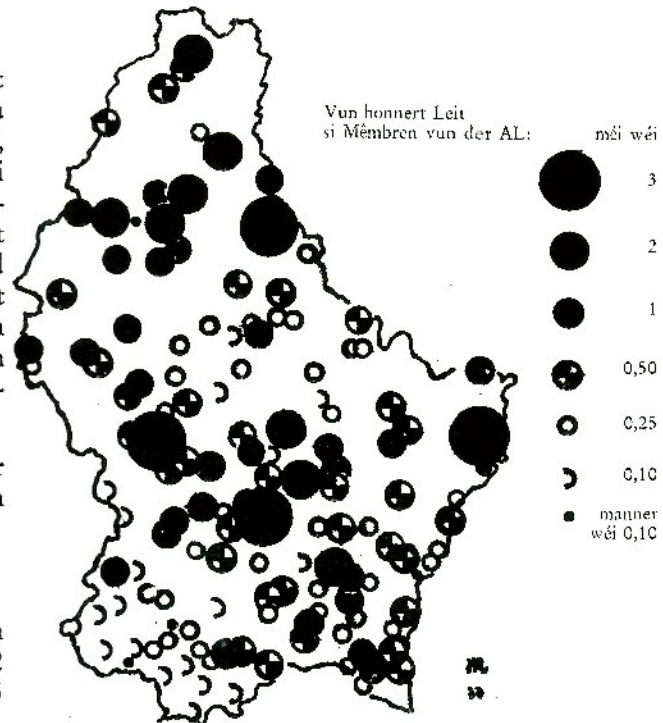
Et sin nëmme 80 Äntwerte komm, duefir kënnt een unhuelen, datt déi aner Mëmbren zefridde wiren, sou wéi et as.

An hei d'Resultat:

Zäitschrëft: eemol am Jor a méi déck, en
Aart Jorbuch 12
e puermol am Jor (nët esou déck) 35

Wat eis Leit gär hätten, der Rei an der Zuel no opgezielt vun den Äntwerten:

1. Gebräicher
2. Gedichter
3. National- a Lokalgeschicht
4. Biografië vu Lëtzebuerger Dichter, Wëssenschaftler, Kënschtler
5. Fotoen a Biller
6. Schnoken
7. Uertsdialekter
8. Spréchwierder a Riedensaarten
9. Sproochvergläicher: Kaz, Katze, cat, chat
10. Theater
11. Wopen
12. Portrië vun Autore vun haut (Biografie, Wierker)
13. Lëtzebuerger Cours mat Fortsetzungen
14. Etymologie
15. Copie vun Holzstéck, ev. op den Deckel

16. Flouer- a Familjennimm
17. Areler Land a Sprooch
18. Lokallidder, Musek, Molerei
19. Lëtzebuergesch an der Kiirch
20. Al Lëtzebuenger Ausdréck
21. D'Situatioun vun eiser Sprooch zu Arel, Diddenhuewen, Bitburg, USA.

Cotisatioun: all averstanen, fir se ze héijen (si as dunn och op 150 Frang eropgesat gin).

3. Fro. *Facsimilé.* Hei as d'Zuel nët esou, datt een drun denke kënnt, fir dee maachen ze loossen (ronn 40 Stéck).

—:—

As et nët emol intressant ze wëssen, wou eis Mëmbren ueter d'Land doheem sin a wat se schaffen? Den Här Emil S c h m i t huet sech d'Aarbecht gemaacht an hei as d'Resultat. D'Kaarte si gezechent gi vum Heng K l e e s .

Vun dene ronn 1 000 Mëmbre konnt den Här Schmit nëmme bei 593 de Beruff erausfannen, sief et, datt si de Beruff selwer ugin hun, sief et, datt am Tëlefonbuch no-gesicht gouf.

Schoulmeeschteren a Léierinnen	127
Professeren a Schoulinspektren	47
Geschtlech Hären	21
Fonktionnären an Eisebunner	70
Spuerkeesspersonal	66
Bankbeamten	16
Privatbeamten	60
Postbeamten	15
Arméi, Jhandarmerie, Douane, Polizei	20
Dokteren, Zänndokteren an Apdikter	18
Affekoten a Geriichtsbeamten	11
Gemengebeamten a -sekretären	10
CEE Personal	50
Studente	14
Buurgermeeschter	7
Ministeren, Diplomate	6
Deputéiert	4
Gemengeverwaltungen	50

Well d'Wourécht fiirt um Iesel,
den Onsënn rennt zu Päerd,
zum Gudde geet et schlekeg,
zum Schlechte ganz aläert.

Mer schwätzen all vum Ganzen,
ma jéide suergt fir sech
a léisst dann d'Wuel vum Ganzen
och fir eng Maus am Stéch.

Mer pléckten Aprikosen
un allen Hecke gier,
wie geet nun ower praffen
am Bambësch d'Schléiwendier?

Lëtzebuergesch Schrëften op de Klacken

De 15. Oktober bréngt d'»Lëtzebuergesch Wort« en Artikel vun der Klackewei vu Pärel, wou se 4 nei Klacke kritt hun. Wann dat och alt näischt Dagdeegleches as, fir 4 Klacke mateneen ze kréien, dann hu mer eppes Aneshtes fond, dat bis elo eréischt fir d'zweet hei am Land geschitt as, de Paschtouer Marcel Grethen huet d'*Schrëften op de Klacken op Lëtzebuergesch* géisse gelooss.

Déi éischt Klacke mat enger Lëtzebuergesch Schrëft huet den Här Arthur-Joseph Reckinger, deemools Paschtouer zu Manternach, haut Deche vun Dikrech a Comitésmember vun der Actioun Lëtzebuergesch, géisse gelooss. Se sin de 27. Mee 1965 age-seent gin, an hei bréngt mer d'Foto vum Ziedel, deen den Här Reckinger deemools fir d'Erënnerong maache gelooss huet.

Undenken un d'Klackewei
zu Manternach

Christi Himmelfahrt, 27. Mee 1965

D' Manternacher Klacken.

I. Déi nei Marie-Klack.

Toun fa; Gewicht 1.000 kg.
Durchmesser: 117 cm.

Beschrëftung:

VUN DER MANTERNACHER PAER
FIR DE JUBILAEUM VUN DER KIRCH
ZUR EIER VUN DER TREISCHTESCH.

II. Déi nei Patréiner-Klack.

Toun sol; Gewicht 700 kg.
Durchmesser: 103 cm.

Beschrëftung:

ALL HELLEG PATREINER VUN DER
PAER, ERHAALT IIS DE GLAAW,
D'HOFFNUNG AN D'LEIFT!

III. Déi nei Josephs-Klack.

Toun la; Gewicht 600 kg.
Durchmesser: 98 cm.

Beschrëftung:

Te Joseph celebrant agnum coctum:
Dech, Joseph, sollen déi himmlisch Armée
feiern.

Déi nei Klacke gouwe gegoss an der »Eifeler
Bronzeglockengießerei Johannes Mark und
Sohn« zu Brockscheid, de 14. Abrél 1965 . . .

. . . gepréift durch den Här abbé Dr. Jean-
Pierre Schmit, den 10. Mee 1965

. . . geweiht durch den Här abbé Arnould
Spautz, Döche vu Grevenaacher, op Christi
Himmelfahrt 1965

. . . finanziert durch déi generéis Spenden
vun de Paerleit an enzelnen Aal-Manternacher.

Hinnen alleguér: En hêrzliche Merci!

Arthur-Joseph Reckinger,
Pastouer

Déi nei Klacke sin ë Geburtsdagsgadeau fir
d'honnertjaregt Bestou vun der Paerkirch.

Nei Bicher

Barnich, Fernand: *Um Block*. E Stéck an 10 Biller. 1. Oplo. Déifferdanger Volleksbildungsveräin. 1977. 88 Säiten.

14,5×20,8 cm. Geheft. 120 Frang. Postscheck 38 981 (Déifferdanger Volleksbildungsveräin).

Mat dësem Theaterstéck fiirt den Déifferdanger Volleksbildungsveräin viru mat séng Publikatiounen. Dat Stéck hei gouf den 10. Januar 1976 fir d'éischt am Escher Stadtheater vun der »Liewensfrou« gspillt an et huet nët schlecht gefall; d'Télévisioun hat et och eng Kéier bruecht. D'Stéck spillt an der Zäit vun 1907 bis 1935 zu Rëmëléng an as geduecht fir d'Aarbecht, de Misär an d'Entwécklung vun deer Zäit, a vun de Leit, besonnesch vum J.-P. Bausch, deen en éischten Aarbechervertrieder wor, a fir séng Kollegen aus de Galerie do wor, an d'Châmbler gewielt gouf, um Block, d.h. an der Galerie den 12. 1. 1935 den Doud fond huet, 44 Joër al.

T'as e Stéck aus eiser Aarbechter-Gewerkschaftsgeschicht an dierft fir munnech jonge Mënsch e Bléck an eng Zäit sin, vun deer si haut, duerch Leit wéi de J.-P. Bausch, profitieren. Si sollten et emol liesen. Mä och déi méi al an eler sollten duerch d'Buch sech nach eng Kéier un déi Zäit vun deemools erënnere loossen, déi alles anescht wéi schéin a gemittlech wor. — D'Theaterstéck as en Zäitdokument, dat dem Aarbechter Jhämp Bausch en Denkmal setzt. — D'Buch as propper gedréckt a gutt opgemaacht, et bedauert een nëmmen, datt nët genuch op déi nei Schreifweis opgepasst gin as.

hr

Les Villageois Contern. 1826—1976.

254 Säiten, illustréiert, 300 Frang.

Dëst Buch as erauskomm wéi de Gesangveräin »Les Villageois« vu Konteren hir 150 Joër gefeiert hun. Wa mir och hei gewéinlech keng esou méi geschichtlech Wierker ukënnegen an drop opmierksam maachen, dann duerfe mer bei dësem awer, jo mir

mussen, hei eng grouss Ausnam maachen: et sin eng ganz Parti Artikelen dran op lëtzebuergesch. Sou d'Gléckwënsch vum Bëschof vu Lëtzebuerg, dem Prësident vum Piusverband Pol Wagener, dem Buurgermeeschter Jos Bos, dem Prësident vun der Gesellschaft selwer, dem Ady Reuter an, dat mécht engem apaarti eng grouss Freed, »E klengen Tour duerch Al-Conter oder Hausnimm vun haut a vu gëscht« op Coonter Lëtzebuergesch vu Schockesch Vic (dat as mat séngem aneren Numm de Professor Vic. Medinger). Souguer »de Bittgank no Conter« vum J. Diedenhofen as dran ze fannen. Wat engem nach gefällt, dat as, datt emol eng Kéier an esou engem Buch d'Weekräizer mat erageholl si gin, een Aspekt vun engem Duerf, dee gewéinlech vergiess gët, grad ewéi d'Haus-, d'Flouer- an Stroossennimm. D'Buch as an der Paulus-Dréckeren gemaacht gin, den Drock, d'Biller si propper. — E schéint Buch, dat jidderengem gefällt, wann en sech fir Lokalgeschicht intresséiert an als Stuel fir aner där Publikatiounen ugesi ka gin.

H. Rinnen

Schiffingen. Seine Geschichte. Seine Zukunft. 238 Säiten, illustriert.

Nieft denen intressanten Artiklen aus der Geschicht, de Biller an Zeechnonge vun al an nei Schëffläng hu mer och Lëtzebuergesch dran wéi, »Schëffläng« vum Marcel Schneider, d'»Schëfflänger Kantat« vum Gust Dietz (a méngem Buch esou guer zweemol), »Gespills« vum j. h. (an dësem Gedicht as duebel intressant: eng Kéier fanne mer déi Schëfflenger Sprooch dran, an zweeten d'Spillgezei vun deemools: de Wakel, d'Giicht an d'Gaus sin doud, de Räf, den Dapp hun ausgedéngt, hiirt Lidd nach jhust vu färe kléngt... eng aerde Jick, ä Räf, än Dapp, eng Stréckbobinn mat Neel am Kapp, fir d'Mullebutzen eng grouss Flitsch... de Fatzeball, deen hat eng Séil, grad wéi de Gol aus hëlze Péil...), de

»Gronn vu Schëffläng« vum Jos. Keup, de Gust Dietz erzielt dann nach bal däitsch, bal lëtzebuergesch »wéi méng Mamm nach huet gesponnen« (zitíert dobäi nom J.-P. Zanen), »100 järeg Zeien« vum Albert-A. Krier as d'Resultat vum Sichen an Zeidongen a Regeschteren. Den Artikel vun der Resistenz wir vläicht méi schéin op lëtzebuergesch gewiescht, wann och an dem Albert Wingert sénger Resistenzschrëft 2 »Ons Zeidong« d'Matdelongen op däitsch woren. — Nët fir d'lescht soll och d'Opstel- long vun ale Flouernimm ernimmt gin. — 'T as e schéint Buch, am Offset an der Dré- kerei Victor vun Esch gemaacht, dat nët nëmmen dene Schëfflänger gefale kann.

H. Rinnen

Alphonse Krier: *Sonn a Frascht. Gedichter vun der Musel.* Illustréiert. PROS. 19. Band. Publications mosellanes de Schwebsange.

E léift Bichelchen dat fir de 75. Gebuerts- dag vum Museldichter Alfons Kréier eraus- gi gouf. Et si keng »ëmwerfend« Saachen a Gedichter, dër esou wéi e Mann sech séng Gedanken an de Joren iwwer d'Liewen a séng Musel mécht, bal nodenkerlech, bal schnokeg, bal liicht, bal schwéier. E léiwe Bäidrag zu eiser Litteratur mat guer kenge schlechten Illustratioune vum Pros.

H. Rinnen

Francis Steffen: *Och eng Spicht vum Renert.* Illustratioun Alison Koch. Dré- kerei Hermann, Lëtzebuerg. 109 S.

An dese guer nët schlecht gerodene Versen leet en Zwangsrekrutéierten d'Politik ëm hir Fuerderunge bësseg duer. Et géif ee wënschen 't wiren Explikatioune dran, well jong Leit vun haut dach wuel kaum alles verstoe kënnen, wat do sou spatz aus- gedréckt as. 'T as e »Renert« aus eiser Zäit, deen déi mat hirer Politik vun 1940 bis haut beschreift. Et kann een zu deer Fro stoen

ewéi ee wëllt, ma 't muss ee soen, si as gutt opgedëscht an duerbruet.

H. Rinnen

Kremer, Pir: *Repikéiert. Dréckerei Bourg-Bourger.* Lëtzebuerg. 96 Säiten. Pres. Raymon M e h l e n . Präis: 195 Frang.

De Pir Kréimer selwer brauch ee wuel nët virzestellen. En as bekannt uetert d'ganz Land mat séngem Stamminee, duerch séng Revuën an duerch säint éischt Buch, dat e 1971 erausgin hat. Hien huet erëm gepi(c)kt a repi(c)kéiert. Dës Kéier huet e séng Pi(c)- ken schéin agedeelt an: Verwaltung a Poli- tik, Sport a Kultur, Iessen, Drénken a Fräi- zäit, Leit a Saache fir ze Laachen. Et fënt jiddereen eppes dran, fir ze laachen, fir no- zedenken, fir z'iwwerleën. Dobäi si séng Pi(c)ken nët frech, nët graff, einfach, sou wéi een sech dat vun him erwaarde muss, wann een hie kennt. Schausseg a spëttesch, mat rengem Pinsel gemoolt, keng ausgekli- gelt Hannerhéilegkeet, wou ee laang muss roden, wat gemengt as. An dach, dat kann een trotz allem dra gesinn. Odder huet en nët recht, wann e virun d'»Verwaltung a Politik« de Motto setzt: D'Leit hun d'Ver- waltung all um Napp /Déi Bierenhaut mat deem Waasserkapp, odder beim Kapitel »Leit«, wou et heescht: Et mierkt een op Schrëtt an Trëtt / Wou Mënsche sin, de mën- schelt et. — Gewëss, et huet ee vläischt dëst odder dat och emol enzwousch anescht héi- eren a gelies, awer nët op séng Manéier aus- gedréckt. As d'Liewen a sin d'Leit nët iw- werall d'selwecht? Hun se nët uetert d'ganz Welt hir Naupen a Sënnerlechketen? Nëm- men, liest d'Buch selwer a jhügéiert, dir fant eppes dran, wat iech gefällt — a vergiesst nët — et trëfft iech nët.

hr

Weis Adel: *Um Vaubang! Aalstater Ge- schichten.* De Frëndeskrees. 1977. 128 Säi- ten. Gebonnen a broschéiert. 400 Frang.

Selen as et, wann een en neit Buch mat esou guddem Gewësse kann ukënnegen. Den

Adel Weis erzielt hei d'Liewen an d'Schaffen aus sénger Kannerzäit, sou wéi d'Leit »um Vaubang« sech gin hun, wéi se waren, vun hirem Misär an hirer bëssche Freed, hire puer Unikumen, hirer Mentalitéit, hire Gaassen an hiren däischtren Hausgäng. Et liest een nët nëmmen dran, et erlieft een déi Zäit mat; riichtewech an éierlech duerbruet, paakt et een desto méi. An et kritt een e ganzt anert Bild vun dene Leit aus deer Géigend, »ënner der héijer Zuchbréck, déi iwwer de Grond, Clausen a Paffendall ewechféiert... vun alldeem erzielt dat Buch hei, vu grondéierlechen Handwierks- an Aarbechterleit, vu Kauzen, déi voller Spichte waren, och vu Männer a Fraen, déi der Aarbecht ziemlech wäit aus de Féiss gongen...« Sou wéi et am »Wuert viraus« steet, sou as et och, méi brauch een nët ze soen. Kuckt et eng Kéier, bliedert dran an dir wäerd gesin, et gefällt iech esou wéi et mir gefall huet.

P.S. Mä d'Schreifweis, hätte mer déi emol eng Kéier op ee Leescht gezun!

hr

René Kartheiser: *Rick*. Eis Sprooch. Extraserie Nr. 1, 1976, 24 Säiten. 35 Frang. Et as d'Liewe vun engem Héngerdéif, dat eis de R. Kartheiser virleet. Gutt gesinn a ganz gutt geschriwwen, as et déi éischt Déi-eregeschicht an eiser Sprooch, déi nët vermenschlecht. — Dës Editiouen as apaart fir d'Schoule geduecht a soll do, an der Lëtzebuerger Stonn, gelies an explizéiert gin, grad wéi et an anere Sprooche geschitt. — D'Série gët virugeféiert, en zweet Heft geet iwwer d'Gebräicher.

hr

Virun 150 Jor

De 25. Abrëll 1827 as de Jhang Anton Zinnen, de Komponist vun der »Hemecht« an der Neierbuerg, Aifel, gebuere gin. En as de 16. Mä zu Neuilly am Frankräich gestuerwen. Den 28. Oktober 1900 gouf d'Läich op den Néckloskiirfecht zu Lëtzebueg bruecht, an den 11. Mä 1902 as en Doudemonument zu sénger Éier ageweit gin. — Wéi séng Mamm gestuerwe war, kouw en 1833 mat séngem Papp hei an d'Land, fir d'éischt op Klierf, do woren se zwee Jor, dunn op Dikrech, dono an d'Fiels (1836). — Mat 15 Jor koum e bei d'Militär-musek vum 1. Batailloun vum Kontingent, dat zu Iechternach geleën huet. Et gouf en dichtege Musécker, dee vill am Lëtzebuerger Musikliewe matgeschafft huet, wéi Direkter vum Adolfverband, dem Conservatoire an der Stad, Dirigent vun der Grënnescher Musek, der Philharmonie, vu Gesangveräiner.

Zu sénger Éier sin elo fir dëst Jor eng Rei Festlechkete virgesin, esou an der Neierbuerg, an der Fiels, am Stadgronn an zu Ettelbréck. An der Fiels kënn en Teller eraus, dee vum Alph. Nics gzezechent gouf.

P.S. — D'UGDA huet elo nach eng kleng Takeplack mam »Blannen Teis« maache geloos. Domat sin et dër 4: Dicks, Lentz, Zinnen, »Blannen Teis«. Déi 4 si fir 1 100 Frang (Extra-Präis) bei der UGDA (Post-scheck 4300) ze kréien. Wann een se gär geschéckt hätt, soll e 50 Frang méi iwwerweisen.

hr.

Théaterstécker

II

An der Nummer 7 »Eis Sprooch« hate mer Théaterstécker ugin, a wou cen se kritt.

Hei as eng 2. Lëscht.

Edmond Devaquet, 9, P. Dupong, Schëffleng.

- 1) DE KLATZKAPP: e lëschtet Stéck an dräi Akten. 1. Akt as en einfacht Zëmmer an der Stad. 2. an 3. Akt as d'Wunnéng bei engem räichen Huefman zu Räichel.

Persounen: 7 Hären an 3 Dammen. (Nom däitschen: Onkel Willi.)

Zäit: Aktuell.

- 2) KAN AUSKOMMES MAM AKOMMES oder Zodi op No 13. E Loschtspill an dräi Akten. Eng Dekoratioun fir déi 3 Akten. Eng gemittlech, schéin ageriichte Stuff, awer nët modern.

Persounen: 4 Hären, 5 Dammen (eng dervu schwätzt awer nëmmen hannert der Bühn). (Nom däitschen: Kein Auskommen mit dem Einkommen.)

Zäit: Aktuell.

- 3) EN DROLEGEN APDIKTER (deen op der Bourse spékuléiert). Lëschtet Stéck an dräi Akten, déi all an enger Dekoratioun gespilt gin. E schéint gutt biirgerlecht Zëmmer vum Apdikter mat enger Mëtteldir am Hannergronn, déi an d'Apdikt féiert. (Nom däitschen: Börsenfieber.)

Persounen: 4 Hären a 5 Dammen.

Zäit: Aktuell.

- 4) GLÉCK UM SCHLÉIWHENHAFF. E lëschtet Volleksstéck mat enger Dekoratioun. Stuff vun engem räiche Bauer.

Persounen: 4 Hären a 4 Dammen. (Nom däitschen: Das Kuckucksei.)

Zäit: Aktuell.

Will Flener, 34, Lëtzebuenger-Strooss, Bridel.

1. Radiospill: ZWOU ANNONCEN (kann och op der Bühn opgefouert gin.) — Eng Stuff. — 1 Damm an 3 Hären. — Eng Verwiesslung, déi durch 2 Annoncen entsteet.

Prix Michel Rodange

2. Radiospill: AM DEIWELSLACH. E Stéck aus der Krichszäit, dat sech awer nët op enger Bühn opféiere léisst.

Prix des Instituteurs-Réunis.

3. Radiospill: ET WAR ZÄIT GIN. E Stéck vu mënschlecher Hëllef, dat sech awer och nët op der Bühn spille léisst.

Eenakter — lëschtet —

- 4) DE PIRLY BEI DER LANTER: 5 Manskärelen.

E Jong, deen op séng Freiesch ënner der Lanter waart, gët vu sénge Frënn géuuzt a kënnt bal an de Prisong.

- 5) DE FERNSEHAPPARAT: 1 Damm, 2 Manskärelen.

Eng Stuff. — Eng Verwiesslung aus der Zäit vun den éischten Tëlevisiounskëschten.

- 6) ZWEEERLEE SCHUNG: 1 Damm, 2 Manskärelen.

Eng Stuff. — Eng Verwiesslung, déi sech awer zum Gudden opléist.

- 7) DE STÉBSSUCKLER: 1 Damm, 2 Manskärelen.

Eng Stuff. — Hei gët gewisen, wéi schwéier et as engem preisesche Resender lass ze gin.

- 8) D'HÄLLEMASCHIN: 2 Dammen, 2 Manskärelen.

Eng Stuff. — E Wecker an enger Schungkëscht muss nach keng Hällemaschin sin.

- 9) ENG MAPP AN ENGER HIEL: 1 Jong, 1 Meedchen, 2 Hären.

Eng Hiel. — Och e Bouf kann Detektiv spillen.

- 10) DÉI 3 BROGONNÉIER: 5 Hären.

Eng Stuff. Hei gët gewisen ewéi ee keng Theaterprouf hale soll.

Dräiakter — lëschtet —

- 11) D'AFFAIRE GODDARD: 1 Damm, 4 Hären.

Et spillt 2 mol an engem Büro an 1 Akt an de Schwäizer Bierger. — Et dréit sech hei ëm de Versuch eng Assurancegesellschaft unzeschmieren.

- 12) DE ROLLI ALS KAPITÄN: 2 Dammen, 3 Hären.

3 mol an der nämlechter Stuff. — Den Abrécher Rolli versicht e Schëffskapitän ze spillen, mä am leschte Moment erschénkt glécklecherweis de richtege Kapitän.

- 13) DE ROLLI ALS AMERIKANER: 5 Hären, 2 Dammen.

3 mol an enger Stuff. — Alt erëm eng Kéier gléckt dem Rolli säi kéngt Spill nët fir als Amerikaner opzotrieden.

Drüiakter — eescht —

14) GARE LA MINE: 1 Damm, 6 Männer.

2 Akten an enger Minettswirtschaft an cen an enger Galeric. — Hejanner gët bewisen, dass cen an der gréisster Nout och séngem Feind hëllef kann.

15) DE BUNKER BEIM BOLERWEE: 8 Hären, 1 Damm.

2 Zenen an enger Stuff an eemol an engem Fielsbunker. — E Stéck vu Refraktären, déi vun engem couragéierte Bauer gerett gin.

16) DE BIIRKEBAUER: 2 Dammen, 5 Männer.

3 mol an der nämlechter Stuff. — En Duerfbuergermeeschter kënnit duerch de Verdacht vun engem Noper bal em séng Eier an em Habb a Gutt. Mä e kämpft sech bis zur Wourécht duerch.

17) EL ALAMEIN (4 Akten): 1 Damm, 9 Männer.

1. Akt an enger Stuff. 2. Akt am Prisong zu Meunières. 3. Akt un der Wüstefront bei El Alamein. 4. Akt an engem Café. — Zwéi Jonge geroden am Krich an d'englesch Arméi a kämpfe bei El Alamein. E vun hinne gët blann geschoss. Soll séng Freiesch hien herno nach wëllen? Oder nët?

— *mat kalem Aschlag —*

19) ANNO DOMINI 1866 (3 Akten): 3 Dammen, 4 Männer.

1. Akt: Op engem Wisefest. 2. an 3. Akt virun engem Haus. E Stéck aus der Cholerazeit 1866. Hei gët gewisen, wéi a gréisster Nout a Liewensgefor och kleng Leit zu ongewollten Helde kënnen gin. — Dëst Stéck as zwar op Kopleschter Verhältnësser zougeschriwen, léisst sech awer mat e puer kleng Ännerungen iwwerall spillen.

19) ANNO DOMINI 1812 (4 Akten): 5 Männer, 2 Dammen.

3 Akten an enger Wunncht. 1. Akt viru Moskauszenarie. — Eis Lëtzebuerger Jonge gin an d'franséisch Arméi agczun a komme bis op Moskau. E vun hinne bleift als dout do leien, déi aner kommen heem. Bei sénger Freiesch awer bestin nach ëmmer Zweiwelen. (Och dëst Stéck war fir e Kopleschter Veräin geschriwe gin; léisst sech awer mat e puer Ännerungen iwwerall spillen.)

20) OP DER KOPLESCHTER HEED (3 Akten): 2 Dammen, 5 bis 7 Hären.

2 Akten am Bësch bei de Kuelebrenner. 1 Akt op der Kopleschter Heed. — An der Zäit vun de Kuelebrenner geréit e jonge Wallouner an de Verdacht e Mënsch ëmbruecht ze hun. E soll um

Gaalgen op der Kopleschter Heed ennegem. Ka séng Freiesch en nach retten?

Dëst Stéck as eng Gemeinschaftsaarbecht vum W. Flener an Alex Jacoby. — Musek: Marcel Goedert.

Josy OURTH,

111B, P. Kréierstrooss, Bouneweg, Tel. 48 08 38

ELIS

E biergerlecht Drama a véier Akten (fir jiddfer Dekoren).

Et as d'Geschicht vun engem einfache Meedchen, dat duerch d'Bestietnes mat engem elere Witmann, engem Schmelzdirekter, an déi sougenannt besser Gesellschaft agefouert gët, bis et dese Schratt, als Spillball vun Haass, Näid an Intrigen, op d'Deierst bezuele muss.

Persounen: 7 Hären, 5 Dammen, Statisten.

CABALLERO

E romantescht Drama a véier Akten (fir eng grouss Bühn, véier Dekoren).

E klengen Ägentemer a fréieren Zaldot verléiert duerch e Mëssel mat engem Adlegen Heip a Gutt a gët de gréisste Raiberhaaptmann vun Italien (1780-1800). Als Beschiirmer vun den Aarmen a klenge Bürger féiert e bis zou séngem leschten Otemzoch en onbaarmhärerze Krich géint d'Herrschaft vun den Adlegen a grouss Proprietären.

Persounen: 12 Hären (mat Duebelrollen), 3 Dammen, Dänzer an Dänzeschen, Statisten.

HAR DIREKTER!

E Stéck a véier Deler (fir jiddfer Bühn, dräi Dekoren).

E Schmelzdirekter, onbeléift a gefaart bei de Beamten an den Aarbechter, eleng, keng Frënn, hält sech eng Haushältesch, mat där en, eng fréier Serveuse aus enger Nuetsbar, en neit, méi rouegt, friddlecht a glécklecht Liewen ufänkt an déi en enges Daags, aus Angscht, verfollegt an erpresst vun engem Zouhälter, fir ëmmer verléisst.

Persounen: 9 Hären (mat de Niewerollen), 3 Dammen.

DÉI DO AS GUTTI!

Eng Grotesk mat Gesank an dräi Deler (fir jiddfer Bühn).

»Moralitas«, en neie Sittlechkeetsveräin am Krich géint d'Onmoral an apaarti géint d'Wiirt. Zweek Spaassvigel gi vun den zwou feindleche Parteien ugestallt, fir bei der enger wéi bei der aner Spitzeldéngschter ze leeschten a geroden dobei an déi komeschst Situatiounen.

Persounen: 12 Hären, 2 Dammen, Statisten, Dänzeschen (evtl.).

UM FALSCHÉ WEE

Operett an dräi Akten — Musek vum Prof. Nic. Schuh (fir eng grouss Bühn, dräi Dekoren).
Duerch d'Intrige vun engem verléiften Hausfrënd verléisst e glécklech bestuete Schoulmeeschter a Komponist mat enger Sängerin Fra a Kand, geréit op de »falsche Wee«, kënnt no Joëren erëm, physisch a séilesch krank, heem bei séng Fra, déi ëm sou laang d'Trei gehalen an ëm verzeit.

Persounen: 6 Häre, 6 Dammen, 1 Bouf, e Grupp jong Lait, e Ballet, Statisten.

D'SCHLASS AM SUMMERDALL

Operett an dräi Akten — Musek vum Prof. Jos. Asselborn (fir eng grouss Bühn, zwee Dekoren).
E jonge Gäertner verléift sech an d'Duechter vum Schlasshär, déi sech ower schons hirem Verwalter versprach huet, engem Schmalzbiedler a Spekulant, an op dee säi Meeschter héich Stécker hält. Nodeems de jonge Mënsch sénger fréierer Spillkomerodin séng Léift agestanen huet, gesäit de schmantege Verwalter séng Chancen ëmmer méi kleng gin, spillt séng lescht Kaart aus a verléiert.

Persounen: 6 Häre, 6 Dammen, Statisten, e Ballet.

A.C.F. (Action Catholique Féminine), 3, Theaterplaz, Lëtzebuerg, Tel. 255 33

Eescht Stécker

Sylla — 4 Akten

D'Mamm vu Lëtzebuerg — 4 Akten

Frida — 4 Akten

D'Véiert Gebot oder d'Verséinung beim Bëschkräiz
1 Akt, 5 Persounen

Mammeléift
3 Akten, 10 Persounen

Echt Kannléift
2 Akten, 9 Persounen

Chinchitta

Stella
Zigeinerstéck a 4 Akten, 10 Persounen

Op Liewen an Doud
3 Akten, arrangéiert vum Jeanne Steichen

Déi Bescht

Melanie
4 Akten, 6 Persounen, arrangéiert vum R. K.

D'Léift as dat Gréisst
5 Akten vum A. G.

Mammendag

Wann d'Krëschtklacke lauden
Zesummegehallt vun der A.C.F.L., 6 Persounen

Am Schiet vum Kräiz
vum J. B.

Christiane va Kirsten
3 Akten, arrangéiert vum P. Ch.

Genoveva
5 Akten

Et fällt e Liicht an d'Däischtert
Jeanne d'Arc-Spill vum Jeanne Steichen

An der Nuecht vum Onglaf
Allegorescht Spill fir Medercher

Eng Léift, déi nët schléift
vum A. G.

Zigeiner Madonna
3 Akten

Faustina
13 Persounen

Déi lescht Bëschfra um Widdebiërg
historesch, 4 Akten

Ech kommen
Missounstéck a 4 Akten

Jeanne d'Arc

De Wee no Fatima
5 Akten

D'Helleg Elisabeth
3 Akten

D'Éiwegt Verlaangere

Lëschtég Stécker

D'Glécksfotell
2 Akten

Wien sech näischt mécht, deen as och näischt
3 Persounen

Neimoudesch
6 Persounen

Eng verrübbelt Kiirmes
3 Akten vum Jeanne Steichen

Eng gelungen Hochzäit
vum Jeanne Steichen

- Wéi geet déi Saach do aus?
1 Akt
- Gespenster
2 Akten, erausgi vun der A.C.F.L.
- D'Joffer Peipampel
5 Persounen
- Eng Zaubervirstellung
10 Persounen
- E patent Mëttel géint Déif
arrangéiert vum Roger Kinsch
- De Prabbl vum der Joffer betty
8 Persounen
- Schellfësch aus der Mëtt
7 Persounen
- Esmira — 2 Akten
- Et as nët fir haut
9 Persounen
- Jidderengem säi Goût
1 Akt vum R. T.
- Eng Pärrel
1 Akt, 3 Persounen
- E gestéierte Kaffiskränzchen
1 Akt vum Mcty Dahm
- Milli Twist
- Filmstar
2 Akten
- D'Luis huet e Rendez-Vous
3 kuerzer Opzich, 7 Persounen
- Deissmillen
Operett, 3 Akten, 10 Persounen
- Gritti, schléifs du schon?
3 Persounen, arrangéiert vum R. K.
- Tante Louis XIV.
arrangéiert vum Y. Sch.
- Den Téléfon
1 Akt, 5 Persounen, vum Jeanne Steichen
- Méng léif kleng Tatta
3 Akten, 6 Persounen
- D'Berta als Porte-Bonheur
3 Akten, 7 Persounen
- D'Affär aus der Däischtergaass
1 Akt, 5 Persounen
- De verfeelte Bouf
8 Persounen
- Den éischte Bal
4 Persounen
- Wat gescheit Kanner
1 Akt, 8 Persounen, arrangéiert vum Jeanne Steichen
- Wann déi al Scheiere brennen
4 Akten, arrangéiert vum Käddy Lang
- De verflixten Zeitungartikel
- Hoër op der Zong
arrangéiert vum K. L.
- 4 géint 3
10 Persounen (Lëtzebuurger Guiden)
- D'Jofferen hu Vakanz
1 Akt, vum Jeanne Steichen, 7 Persounen
- Eng Ierfschaft am Texas
vum Jeanne Steichen, 3 Akten, 5 Persounen
an 10-12 Cow-boys
- Bigoudis hir gin op eng Rees
- D'Rosalie wëllt fléien
4 Persounen, arrangéiert vum R. K.
- De Kächenschlub
1 Akt, 4 Persounen, arrangéiert vum J. St.
- Dolce far niente
6 Persounen
- Radio-Télé-Quiz
7 Persounen, vum de Lëtzebuurger Guiden
- Skandal am Weekendhaischen
2 Akten, 7 Persounen, vum Jeanne Steichen
- Eng musikalesch Schoulinspektioun
- Dee Klengen
arrangéiert vum Jeanne Steichen
- En Dag nom Stonneplang
Spill an 1 Opzuch, 5 Persounen
- D'Zappelgréit
8 Persounen
- Sketscher*
- Wann een et nach gutt mengt
6 Persounen
- Di lescht Voiture
6 Persounen, vum J. St.

- Sport
komesche Virtrag fir eng Persoun vum J. St.
- Nëmmen eng Null
7 Medercher
- Déi duerchdriwwen Niecen
2 Akten, 5 Persounen
- En neien Hutt gefälleg
arrangéiert vum J. H., 3 Persounen
- Mir waren an d'Vekantz
2 Persounen, vum J. St.
- An der Apdikt
- Soll hie gefale mir?
- Kabeskapp
6 Persounen, vum J. St.
- E Kaffisklatsch
6 Persounen, vum J. St.
- Knuppen Trinn am Anstandscours
2 Dammen
- M. P.
1 Akt, fir 2 Persounen
- Pantomimen, Black-Outs*
- Den ugeschmierte Wiirt
3 Persounen, vum Jeanne Steichen
- Miss Plumpudding
- Eng domm Gewunnecht
2 Persounen, vum J. St.
- D'Siss an de Mätti
Komédistéck, 1 Akt, 3 Persounen
- D'Annelis a säi Jumbo
4 Persounen
- E komesche Viirtrag
2 Persounen
- Graphologie
komesche Virtrag fir 1 Persoun
- D'Broutschéiss
- Déi al Box
- Mäerchen*
- Engelchen an Däiwelchen
- Prinzessin Goldherz
3 Akten
- Dat vergësserlecht Krëschtkëndchen
- Bei der Himmelspaart
- Dornréischen
- Dem Zwergbopa säin 1000jährege Gebuertsdag
E Stéckelche fir déi Kleng, 7 Persounen
- Trudchen
Krëschtstéck an 2 Akten
- Am Zauberkrees
10 Persounen, Kanner
- Fir en Hedekëndchen
2 Akten, fir ons Kannerbühn
- Kommt alleguer bei d'Krëppchen
Krëschtspill fir Kanner vum J. St.
- Respicc Stellam
Reigespill, arrangéiert vum J. St.
- Blumme Scharrad
vum J. St.
- Schnéiwittchen
e Mäerchespill
- Frau Holle
e Mäerchespill mat Reigen, arrangéiert vum J. St.
- Aschenpuddel
- Mischa an di dräi Kinnécken
Krëschtstéck an 2 Akten
- 2 virwëtzig Frae sichen d'Krëschtkëndchen
- De Bréif un d'Krëschtkëndchen
1 Akt fir Kanner
- Josy Christen, 71, Leidelénger-Strooss, Bartréng,
Tel. 31 06 75*
- 1) DE KOFFER (aus dem Däitschen iwwerdroen),
e lëschtegen Eenakter: groussen Duercherneen ëm
e Koffer a sprëtzig Verwiesslungen.
Persounen: 3 Männer, 4 Fraën.
 - 2) DEN HAUSFREUND (no enger däitscher Iddi),
e lëschtegen Eenakter: wann d'Fra ënnert dem
Hausfreund eng Fraënzäitschrëft versteet, da ver-
steet de Mann et ower nach laang nët esou.
Persounen: 3 Männer, 3 Fraën.
 - 3) DEM HÄR DÉNGENSKIRCHEN SÄI BO-
XEKNAPP, sprëtzig, satyreschen Eenakter.
Wéi den Duerfbeschass aus engem hongrege Boxe-

- knapp vun engem »Strohwitwer« e gellege Säitespronk mécht.
 Persounen: 4 Männer, 3 Fraën.
- 4) E PAPP VU KNUPPEG (nom däitschen), flotten Zweeakter. Natierlech wëllt kee vu Knuppeg als Pappi vun enger onehelecher Amrikanerin entdeckt gin. Mä ubemol lount et sech a jidderee wëllt de Papp sin.
 Persounen: 4 Männer, 4 Fraën.
- 5) D'FAMILL FRIPPGEN (no engem ale Schwank), Komédistéck an zwee Akten. Wa Mann a Fra jiddereen en enzelt Zëmmer un zwou Persoune verlounen, dat gët e Spaass, deen et nëmmen an der Famill Frippge gët.
 Persounen: 3 Männer, 2 Fraën.
- 6) DE KÉPPGESBAACHER-MATES (adaptéiert nom däitschen), Komédistéck an 3 Akten. Ganz Képpgesbaach sëtzt voller Moralpriedeger: Buergemeeschter, Koschter, Schäffen asw., alles trëtt fir Moral an Tugend an! Mä gar la Box, wann se emol aus hirem moraleschem Képpgesbaacherduerf eraus sin — da loossen se de Batti eraus — an dat op esou eng lëschtég Manéier, dass et hinnen herno emol selwer nët Leed deet, dass hir Lokalsektioun vun de bonnes moeurs an d'Bréch geet...
 Persounen: 6 Männer, 4 Fraën.
- 7) SOU KËNNT EEN OP DEN HOND (no engem éisträichesche Schwank), e lëschtég Stéck an 3 Akten. Wann Dir op enger Bauerefiançailles d'Hämmelfleesch ewechbotze géift an en ofgezugenen Hond am Plaz leë géift, da wir et Iech nët hannen ewéi vir, wann de Bauer Iech géif op de Mëttesdësch matinvitéieren.
 Persounen: 7 Männer, 5 Fraën.
- 8) DER DÄIWEL BEIM PÄERDSMETZLER (fräi aus dem Däitschen iwverdroë), Komédistéck an 3 Akten. Dëst Stéck, dat eleng zu Hamburg an der originaler Fassung 170 mol gespilt gouf, as e Stéck nët wéi déi aner... Keng Freierei, kee Säitespronk, keng Verwiesslongen! Gelaacht gët vun Ufank bis zu Enn iwvert d'Pointen am Text, komesch Situatiounen an d'Zesummespille vu ville Charakteren a Liewesstellungen. Kee Wonner, wann an der Kiche vum Pærdsmetzler dräi verschidde Koppelen hausen an zesummebrachen...
 Persounen: 4 Männer, 5 Fraën.
- 9) DE BUMMËSSE JONNY (fräi aus dem Däitschen), Komédistéck an 3 Akten. Léisst de Jonny Bummes sech vun engem Dubbel zu Buerschend spillen, fir dass e kann ongestéiert op Wuermeldéng sech bestuede goen, dat ka jo nët riicht ausgoen. Allerhand Bekannten tauchen op der Sauer op, aus Däitschland, aus Italien, aus Frankräich, vun Déifferdang a vu Réiden un der Atert... déi all kennt den Dubbel natierlech nët an e muss sech ower derduerch schloen! E gällege Spaass — zemol wou dëst Komédistéck och nach no Krimi richt!
 Persounen: 6 Männer, 4 Fraën.
- (D'Stécker kënnen all op enger Duerfbühn gespilt gin.)

De *Mémorial* No 68 (16.11.1976) »Wéi ee Lëtzebuergesch schreift« kritt Dir gär a fir näischt vun eis geschéckt. Eng Kaart geet duer. — A. L. Postkëscht 98, Lëtzebuerg.

Lëtzebuenger Dictionär. — En as ëmmer nach ze kréien. 4 Bänn, 23 Hefter, ronn 2000 Säiten, nët geschnidden an nët gebonnen: Präis 1510 Frang; gebonnen 2310 Frang, gréng odder rout Léngent. De 5. Band (Supplément) as am Drock a kennt

am Laf vum Jor eraus. — Ze kréien an de Bicherbuttécker odder am L.D., Maison Cassal, 5 Bredewee (rue Large), Lëtzebuerg, Tél. 288 16.

Kleines deutsch-luxemburgisches Wörterbuch. — Verlag St. Paulus-Dréckerei, 185 Säiten, ronn 20 000 Wieder däitsch-lëtzebuergesch. Präis 450 Frang. Mat deem huet der eng Hëllef, wann der e Lëtzeb. Wuert sicht odder nët an deem anere gläich fant. An de Bicherbuttécker odder am Verlag.

Feldzëtären

Kuckt een zou Lëtzebuerg vun der Schlassbréck no Nordost aus, da gesäit ee viru sech eng laang Schlucht, déi um Horizont mat dem Gréngewald ofschléisst. Dat as dat laangt Neiduerf, dat sech verréit mat deem héije Kamäin vun der Brauerei Henri Funck.

Zou béid Säite vum Dueref leien zwéi Plattoën. Rechts de Kéibierg, Fetschenhaff, Tavion, Zens; lénsks vum Seminäersgaart bis zum Kiem a Gréngewald de Weimeschhaff. Béid Plattoën droen dee beschten Akerbuedem, lemege Sand op deem all Kulture wonnerbar geroden. Vum Fetschenhaffer Kiirfecht bis op d'Kaltgesbréck ware viru Joëre (1900-1920) Bamschoulen a Rousekulturen. De Weimeschhaff huet de Geméisgäertner a Mëllechbauere gehéiert, eng Grousskultur, wéi mer se hei am Land keng zweemol fannen.

Ons Gäertnerbauere wossten deen dankbare Buedem gutt auszenotzen. Et wore Felder, wou zwou, wann nët dräi Rekolten errecht gouwen.

Haut gläichen sech Fetschenhaff a Weimeschhaff nët méi. Dat prächtegt Akerland as zerwullt an zerrass. Den Akerbau as stark reduzéiert gin an et war awer esou eng schéin a grouss Gewan, déi sech wäit vun denen eenzele Bauerenhief ausgedehnt huet. Déi Zäit war den Trakteur nach nët bei ons agefouert. All Transporter gouwe mam Päerdsgepann gemaacht op einfache Feldweën. Et huet ee Mëttel misse fond gin, fir op dene laangen Aarbechtsweën Zäit ze spueren.

Gouf de Mëschtcoup ze déck, dann as an enger aarbechtsfräier Zäit dervun aus an d'Gewan op e Stéck als Reserv gefouert gin. A wann d'Zëtär wollt iwverlafen? O, dofir haten d'Baueren hir Extra-Method, déi wuel nët nach soss am Land am Moud wor. Et as um Haff kaum eng Zëtär iwvergelaf. Et as mat Zäit dru geduecht gin, well de Piff war ze vill wäert, fir verluer goen ze

loossen. De »chemischen Dünger« gouf nach nët esou gebraucht ewéi haut. Well awer Mäsches gebrauch gouf, as méi op dee fléseggen »Dünger«, de Piff, zréckgegraff gin. Et waren es ni zevill do. Et dierft denen elere Stater Leit nach bekannt sin, datt déi Stietszëtäre mat der »Piffmaschin« eidel gemaach si gin. Et huet derbei nët gutt gericht, och an der Grousgaass nët, wou am 1. Krich preisesch Offzéier an der hellgroër Pellerin hir frech »Glossen« iwver déi »Entleerungsart« gemaach hun. De Piff as op de Lamperbiere (Bellevue) an eng immens grouss Zëtär lafe gelooss gin, wou e versuergt gin as, bis e gebraucht gouf.

D'Libhaber derfir waren ons Gäertnerbauere vum Kiirchbiere, Weimeschhaff an Neiduerf. Am Wanter, wann d'Weën an d'Wieder et erlaabt hun a soss nët vill Aarbecht war, sin d'Baueren »op de Piff« gefuer. Dat heescht, si sin op de Lamperbiere mat extra grouss Piffässer gefuer, hun do hire Piff »getankt« a sin domat nët heem, awer an d'Gewan gefuer, bal eng Stonn wäit ewech, fir hir Feldzëtären op Reserv ze fëllen. Wann et Fréijoer gouf, an d'Aarbechten am Feld prësséiert hun, dann as all néidegt Geschir oppeluede gin, och eng Piffpompel. As de Piff am Stéck gebraucht gin, huet de Bauer nët bräiche wäit no heem ze fueren. Hien hat déi jo no bei der Hand an d'Pompel huet missen hirhalen.

As de Bauer an een aneren Deel vun der Gewan schaffe gaangen, dann huet hien nët vergiess, d'Piffpompel matzehuelen, well do war eng aner Zëtär, déi op hie gewaart huet.

Deem, deen des Zeile schreift, waren nët manner ewéi 23 deer Feldzëtäre bekannt. Si ware fir deen eenzele Bauer wirklech kamoud: et gouf vill Aarbecht an Zäit gespuert. An diesen Zëtären hat de Piff Zäit, vum Wanter bis d'Fréijoer, fir richtig zeideg ze gin. D'Zëtäre waren all fest zou, sou datt kaum Verloschter vu Stéckstoff virkomm sin.

Mä wann d'Schaffsaison ugaangen as, da war et fir kriddeleg Nuesen nët méi gutt, fir erauszegoen. Iwwer d'ganz Gewan huet et no Piff geroch, an dat war d'Ursaach, dass d'Bauere vum Kiirchbiereg bis Weimeschhaff nët grad frëndlech »Piffbauere« genannt si gin.

Dobaussen om fräie Land hëlt kee Mënsch Ustouss dorun, wann ee Bauer pifft. Bei der Stad sin d'Leit méi kriddeleg. Datt si et wiren, kënnst ee begräifen, wann aus dem Pafendaller Schluechthaus dat mat Chemikalie behandelt déckt Blut op d'Feld geschott as gin. Wa Westwand war, dann huet een dee chemesche Geroch eng hallef Stonn wäit iwwer d'Gewan bis an de Gréngewald eran an uecht geholl.

Wann de Gäertnerbauer, deen zwou bis dräi Rekolte vu séngem Buedem wëllt hun, an nët Raubbau wëllt bedreiwen, dee muss mëschten. Geet d'Stallmëscht nët duer, fir deen néidege Stéckstoff a Kali ze liwweren, da muss no voll wäertegem »Ersatz« gesicht gin. Dee Probleem haten d'Gäertnerbauere vum Weimeschhaff mat hire Feldzëtäre geléist. Haut gët och nach gepifft, awer nët méi vun der Feldzëtär aus. Den Trakteur mécht den Transport liicht a séier.

An zu deem: Déi Stater Privatzëtäre sin un déi grouss »Kläranlag« ugeschloss, déi immens Piffzëtär um Lamperbiereg as iwwerflësseg gin, an d'Bauere kënnen nët méi duer »tanke« goen.

Op ee Wee as dat gutt. Geméis, wéi z. B. Maiséiercheszalot soll am Februar-März nët méi mat Piff gedriwwe gin. Hygienesch wir dat nët »einwandfrei«. Nun, da muss d'Chemie asprangen. An dat as och erëm nët gär gesinn. De Geméisgäertner kann alle Client-en de Wëllen dongen: hie verbraucht den natiirlechen Dünger, d'Mëscht aus sénge Ställ, och Torf oder Kompost as virun allem och »Gründüngung«. Et as déi Joëre vill Inkarnatkléi gezillt gin zou deem Zweck. Awer dacks as et nët derzou komm,

well en als Gréngfudder geschnidde gouf. De Weimeschhaff hat keng Pärchen a keng Weed. Brauereimalz as awer masseg verbraucht gin.

D'Feldzëtären hu joërzéngtelaang hiren Déngscht geleescht. Haut gin si nët méi gebraucht. Vill vun hinne sin agefall. Dee gréissten Deel vum Weimeschhaffer Terrain as zerwullt, zerrass, verbaut mat Asphaltweën, Strossen a Gebailechketen.

De Weimeschhaff as eng schéi Sidelong gin, awer als Akerbauterrain huet e verspillt.

Een, deen den Haff vir 60-70 Joër, an och nach spéider kann huet, fënt sech nët méi erëm an deem Gewulls.

Eng schéi Gewan, eng eenzeg schéi Landschaft, as do zum Däiwel gaangen. Et as éiweg Schued.

N. S.

Zënter datt den alen Uedem
D'Paradäis dër huet verluer,
Hal dech fest dach um Äerdbuedem
Um dem Kolter an um Schuer.

M. Rodange: Dem Léiweckerche säi Lidd
III. 121-124.

(De Facsimilé as nach bei der A.L. ze kréien.)

AGIMO A.G.

Lëtzebuenger Immobiliëgesellschaft

Directioun: O. Reichling, 98, Arelerstrooss
STROOSSEN — Tél. 31 80 81

Familjenhaiser, Bungalowen, Terrainen
Appartementer mat 1-2-3 Schlofkummeren

Promotioun - Verlounen - Verkaf

Elo am Gaang ze bauen:

Kuelebiërg - Bartréng - Bridel - Stroossen

Action Lëtzebuergesch, Postkëscht 98, Lëtzebuërg — Postscheck 6644-48
Kont bei der Spuerkeess, Lëtzebuërg 1000/7250/4 — Kont bei der Interbank 4-100/9748

Präsident: Lex Roth, Dunant-Strooss 14, Esch-Uelzecht, Tel. 54 77 87

Sekretär: Laure Wolter, Collart-Strooss 22, Betebuërg (Bettembourg)

Caissier a Verlag: René Faber, Barriärstrooss 14, (rue de la Barrière), Lëtzebuërg-Märel (Merl)
Tel. 463 84

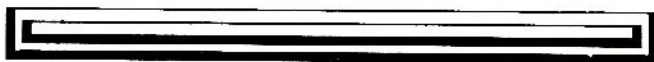
Redaktioun: Eis Sprooch, Heng Rinnen, Bëschstrooss 32 (rue de la Forêt), Lëtzebuërg-Zéisséng
(Luxbg.-Cessange) Tel. 48 61 37

Drock: Kremer-Muller & Cie, Gaarde-Strooss 56, (rue des Jardins), Esch-Uelzecht, Tel. 521 85

Cotisatioun 1977: op d'manst 150 Frang; Kollektivmëmbren: 300 Frang; Studenten: 50 Frang

(Well d'Post déi Lëtzebuërger Nimm vun eise Stroossen an Dierfer nët all kennt, as et gutt, wann een de franséiseschen derbäi schreift.)

50 agences
2 auto-
banques
1 télé-banque

BANQUE
INTERNATIONALE
À LUXEMBOURG
société anonyme